

laiškas lietuviams

lapkritis/november 1989

J.P.

IEŠKOKIME — GAL SURASIME	325	Algirdas Nakas
TIKĖJIMO AKIMIS ŽVELGIANT Į MŪSŲ TAUTOS KANČIAS	330	Ona Mikailaitė
“ATĖJAU ĮŽIEBTI UGNIES”	333	Chiara Lubich
TURTAS: PRAKEIKIMAS AR PALAIMA?	334	P. Daugintis, SJ.
DRAUGAS, DRAUGYSTĖ, DRAUGIŠKUMAS - DIEVO DOVANA	338	Vytautas Kasniūnas
“MAŽĖJANČIO” PASAULIO PROVOKACIJA	340	Kun. Jonas
JĖZUS DEDA VISUOTINĖS BAŽNYČIOS PAGRINDUS	346	V. Bagdanavičius, M.I.C.
MANDAGUMAS — AR MAN?	350	Marius Polikaitis
BR. RAILOS “KRYŽKELĖS”	352	Alė Rūta
TĖVYNĖJE	353	Gediminas Vakarīs
KALBA	357	Juozas Vaišnys, S.J.
ĮVAIRYBĖS	358	Red.
TRUMPAI IŠ VISUR	359	Juoz. Pr.
TĖVO BOREVIČIAUS JAU NEBĖRA	360	Red.

Šis numeris iliustruotas Vijos Tarabildienės piešinių nuotraukomis.
Viršelio piešinys Joanos Plikionytės-Bružienės.
Lietuviškas raidynas — Jono Bogutos.

Laiškai Lietuviams — Letters to Lithuanians (ISSN 00301-540) is published monthly except July/August, when bimonthly, for \$10.00 a year by Jesuit Fathers of Della Strada, Inc., 2345 West 56th Street, Chicago, IL 60636. Second class postage paid at Chicago, IL. POSTMASTER: Send address changes to **Laiškai Lietuviams**, 2345 W. 56th Street, Chicago, IL 60636.

*religinės ir tautinės
kultūros žurnalas*

1989 / LAPKRITIS - NOVEMBER / VOLUME XL, NO. 10

IEŠKOKIME — GAL SURASIME

ALGIRDAS NAKAS

Žmonijos istorijoje didesnė ar mažesnė civilizacija bei kultūra tautos jau randama prieš penkis tūkstančius metų. XX amžius yra tik mažas to laiko tarpas, tačiau pasiekimai įvairiose mokslo šakose viršija visus šimtmečius ir tūkstantmečius sudėjus kartu. Medicinos, industrijos, ekonomijos ir technologijos išradimai yra laikomi beveik stebuklingais, elektroniniai-kompiuteriniai išradimai yra fantastiški, jie mums teikia daug gerovės ir prabangos. Šiame audringame amžiuje buvome liudininkai dviejų visą pasaulį apimančių karų, regėjome apie tuziną mažesnių, bet bjaurių tarptautinių konfliktų. Stebėjome trečiojo Reicho tūkstančiui metų užplanuotą žaibišką plėtotę, tačiau, pasaulio kraują pralieję, patys šie “antžmogiai” staiga nukraujavo — kapitulioavo. Stebėjome ir baisiausio istorijoje raudonojo slibino siautėjimus beveik 70 metų. Solženicino teigimu, karais, badu, kūju ir pjautuvu šis slibinas yra nužudęs arti 70 milijonų žmonių. Pagaliau po 70 metų ir šie vandalai pripažino savo visišką moralinį supuvimą bei ekonominį bankrotą. Pagaliau viešai pripažino, kad jų “šventieji” Marksas, Leninas ir Stalinas buvę klaidingi. Jie tvirtina, kad dabartiniai jų įpėdiniai esą pasiryžę jau demokratiškesniu ir civilizuotesniu keliu žengti ir įsijungti į padorių tautų bendriją. Kito kelio jiems ir nebėra, nes pusalkanė ir pavergta jų liaudis pagaliau jau sužinojo, kad jie nėra laisviausi, sočiausi ir laimingiausi žmonės pasaulyje. Su galima artima komunizmo grėsmės pabaiga galima realiai tikėtis ir trečiojo

Pieta, 1988, akvarelé

pasaulinio karo išvengimo, tad ir pastovesnės taikos ilgesniui laikui. XX amžius, nors audringas ir daugeliui tragiškas, vis tiek laikytinas įdomiausiu laikotarpiu žmonijos istorijoje. Ši šimtmetį pradėjome su plūgu ir arklio traukiamu vežimu, o užbaigiamo su kompiuteriais, skraidydami sprausminiais lėktuvais, apsilankymais mėnulyje, pasiekdami Marsą ir priskaičiuodami milijardus žvaigždynų, milijardais šviesmečių vienas nuo kito nutolusius! Su milžiniška pažanga moksle, industrijoje, ekonomijoje ir fantastiškais išradimais technologijoje tikrai daugeliui iš mūsų šio amžiaus pabaiga atnešė nepaprastą materialinę gerovę, tiesiog utopiją — rojų šioje žemėje. Visa tai pasiekta tik mūsų pačių darbu ir išradingumu, viskas sukurta tik genialaus žmogaus, kuris pats yra lyg koks dievukas, todėl joks Dievas jam nėra reikalingas, nei egzistuojantis — tai ateistų atkirtis dvasingiesiems. Daugelis mūsų, giliau pažvelgę į gyvenimą, pastebėsime, kad materialinės vertybės jau yra mūsų daug labiau vertinamos už dvasines. Taigi nejučiomis jau labiau pradėdame garbinti “aukso veršį” negu mažiau apčiuopiamą Sutvėrėją. Pasigilinę gal ir save atrasime panašioje būklėje, kaip to žmogelio, kuris sutiko velniui užrašyti sielą, kad tik jo nors trumpas gyvenimas būtų malonus ir saldus.

Štai šio pažangaus ir utopinio šimtmečio antroji medalio pusė: “genialūs” sociologai Marksas, Leninas, Stalinas, Mao, bekurdami “rojų” žemėje, paaukojo apie du šimtus milijonų gyvybių, bet jų kūrinys išėjo labiau panašus ne į rojų, o į pragarą. Abortais ir badu pasaulyje išžudoma kasmet dešimtimis milijonų kūdikių. Vien Amerikoje daugiau kaip pusantro milijono kasmet. Narkomanijos vėžys nebesustabdomas. Venerinės ligos, senos ir naujos, kelia baisių epidemijų pavojų. Jauni žmonės beviltiškai blaškosi pasimetę ir apsvaigę. Šio amžiaus žmonės jau tikrai yra pasiekę kulminacinį punktą atominėje technologijoje.

Jau, galima sakyti, pasiekė galimybę per keletą valandų sunaikinti visą žmoniją šioje planetoje. Tai gal tik čia galime susilyginti su Dievu... Juk mes tikėjome, kad tik Dievo galybe gali būti sunaikintas pasaulis. Štai šio aukstinio amžiaus tragikomedija!

Gal sakysime, kad mes asmeniškai dėl šių visų blogybių nesame nei kalti, nei atsakingi? Argi? Juk yra pripažinta aksioma, kad asmuo, stebėdamas nusikaltimus ir nieko nedarantis jų išvengti, yra nors iš dalies tų nusikaltimų dalyvis. Ką gi mes konkrečiai darome, kad pagelbėtume kenčiantiems, persekiojamiems, badaujantiems, žudomiems? Kokį savo išteklių nuostimtį ir kaip dažnai skiriame jų pagalbą? Kiek iš mūsų aukojasi, kartais fiziškai nukentėdami, pavyzdžiui, demonstracijose prie abortinių klinikų ir kituose panašiuose reikaluose?

Daugelis laikome save neblogais krikščionimis, katalikais, jeigu sekmadieniais nueiname į mišias, priimame sakramentus, šiek tiek aukojame bažnyčios reikalams. Bet tai dar neparodo mūsų tikro religingumo. Vien tik toks apeiginis, sekmadieninis krikščioniškumas nekvalifikuoja mūsų į tikrų krikščionių bendruomenę. Ar nebūtų įdomu patikrinti savo krikščioniškumo laipsnį, atsakant į daugelį save analizuojančių anketų? Pvz., kiek kartų esu perskaitęs Naująjį Testamentą? O kiek Senąjį? Kelis religinės minties laikraščius ar žurnalus skaitau? Kiek religinių knygų per metus perskaičiau? Ar atiduodu bent 5% savo pajamų bažnyčios reikalams? Ar paaukuoju bent 5% savo pajamų misijoms, pasaulyje badaujantiems ir kitiems labdaros reikalams? Ar esu testamente paskyręs bent ketvirtadalį savo pertekliaus labdaros bei tautos reikalams? Kiek esu dvasiškai bei fiziškai pasiaukojęs ar kentėjęs krikščioniškuose reikaluose? Ar užtenkamai pažįstu savo religiją, kad galėčiau logiškai apginti ją bent elementariausiais klausimais, kai ji yra kritikuojama, šmeižiama?

Jeigu sąžiningai atsakysime į šiuos klausimus, vargu ar kas iš mūsų galės kvalifikuotis į gerų ar bent patenkinamų krikščionių tarpą. O kaipgi su mūsų tautiškumu, patriotiškumu? Štai vienas daug pasakantis pavyzdys. Vaizdajuostėje stebėdami fenomeninius įvykius Lietuvoje, tautinėms vėliavoms plevėsuojant, šimtą tūkstantinei miniai tautos himną giedant, patriotinių kalbų besiklausant, visi ašarojome iš džiaugsmo ir susijaudinimo. Juk tokių įvykių laukėm beveik pusę šimtmečio. Netrukus kiekvienas gavome Lietuvių Bendruomenės atsisaukimą, prašymą, sustiprintą mūsų naujojo kardinolo autoritetu: prašė skubios ir konkrečios paramos besilaisvinančiai Lietuvai. Atsiliepė nedidelis procentas tautiečių, nemažai iš jų tik trupiniais. Rezultatai skurdūs. Ta palyginant nedidelė užsibrėžta suma vos ketvirtadaliu surinkta. Žydai panašiu atveju per porą mėnesių yra sumetę Izraeliui šimtus milijonų. Mes visi pasiliecame tik ašarojančius patriotai.

Dvasinės vertybės ir religinis atsinaujinimas niekad nėra turėję tiek daug svarbos, kaip šiais dabartiniais laikais. Tai vienintelė atspirtis ir ginklas prieš modernias, “pažangias” nudievintas teorijas, materialistinis humanizmas yra giliai įleidęs šaknis į visas Amerikos valdžios mokyklas tiek vadovėliuose, tiek dėstytojų tarpe. Net ir privačios krikščioniškos mokslo institucijos nėra saugios.

Norint padėti šeimoje ir tautoje stiprius moralinius ir religinius pagrindus, pirmiausia kiekvienas atskiras žmogus turi tuos pagrindus turėti, gerai pažinti savo religiją su jos nepalaužiamais principais. Priešingu atveju būsime tik civilizuota, bet nudvasinta masė. Štai vienas pavyzdys, kaip didelė tauta, laikoma krikščioniška, praranda savo dvasines vertybes. Ir tai tik dėl pasyvumo ir principų silpnumo. Ateistų “apaštale” Medeline Murry O’Hare suranda Amerikos konstitucijoje silpną vietą, atkakliai kovoja ša-

lies teismuose, pasiekia Aukščiausiąjį teismą ir savo kovą laimi, pašalindama maldą iš visų šalies valdiškų mokyklų! Daugumas amerikiečių yra nusivylę ir apstulbę, bet yra bejėgiai sustabdyti šios bedievės užmojus. Ši moteris betriumfuodama užsibrėžia dar ir milijonus piliečių “atversti” — atstumti nuo religijos. Per keletą metų ji aktyviai dalyvavo populiariose televizijos pasikalbėjimų programose ir labai sėkmingai platino ateizmą. Pirmiausia ji pabrėždavo, kad esanti išstudijavusi visas religijas ir tapusi šios srities žinovė. Ypač ji stengėsi suniekinti Šv. Raštą, kartodama tai, ką jau seniai religijos priešai kartojo, nekreipdama dėmesio į naujausias Šv. Rašto interpretacijas. Ji sakydavo, kad jeigu Dievas ir egzistuojęs, tai jis nebūtų nei geras, nei garbinimo vertas, nes savo sutvertus žmones per amžius kankinęs ir žudęs žiauriausiais jo paties suplanuotais karais, gamtos nelaimėmis, vergijomis, badu ir ligomis. Daugumą žmonių pasmerkęs amžinoms kančioms pragare. Ji abejoja Kristaus istoriškumu, o jo dieviškumą laiko tik žmonių sugalvotu mitu. Ji skelbia, kad pasitikinti tik savimi, be jokių filosofinių nagrinėjimų, be jokių mitologinių biblijų ir prietarų. Diskusijose griebdavosi tokių nudėvėtų argumentų prieš religiją, kaip inkvizicija, kryžiaus karai...

Pagalvokime, kiek iš mūsų pakankamai pažįsta savo religiją, kad galėtų logiškai diskutuoti su šia ateiste ir sugriauti jos argumentus. Ar nereikėtų kiekvienam krikščioniui daugiau pastudijuoti šiuos minėtus ir kitus panašius klausimus, kuriuos tikėjimo priešai, savaip pateikdami ir interpretuodami, daugelį atstumia nuo tikėjimo?

Kai kas ieško tiesos ir atsakymų į savo religinius klausimus vadinamųjų “evangelistų” kalbose per televiziją. Iš tikrųjų daugeliui jų geriau tiktų ne evangelistų, bet šarlatanų ar juokdarių titulai. Daugumos jų “misijų” tikslas yra doleris. Vos keletą iš jų galima laikyti dėmesio vertais krikščio-

niškais evangelistais, pvz., Billy Graham ar jau mirusį vysk. Fulton Sheen.

Intriguojančių klausimų religinėmis temomis galima surasti daugybę, bet nelengva surasti į juos rimtus, įtikinančius atsakymus. Tiesa, yra prirašyta įvairiomis kalbomis tūkstančiai knygų, bet lietuviškai parašytų nėra jau tiek daug. Vis dėlto ir mes šį tą turime. Gerų straipsnių yra ir katalikiškuose žurnaluose. Gaila, kad tie mūsų žurnalai ne per vešliausiai klesti. Redaktoriai ir leidėjai dažnai priversti tik vegetuoti dėl finansų ir dėl bendradarbių stokos. O šios problemos dažniausiai atsiranda dėl skaitytojų stokos. Tad ir susidaro lyg užburtas ratas. Kaip būtų galima šias problemas išspręsti? Amerikiečiai šią problemą taip sprendžia: iš pradžių leidinį dalina žmonėms nemokamai, kunigai jį reklamuoja pamoksluose ir parapijos biuleteniuose. Pre-numeratorių skaičius išauga. Gal ir mums reikėtų pabandyti tokį metodą. Daugelis norėtų ir “Laiškus lietuviams” matyti šimto puslapių su daugeliu naudingų straipsnių įvairiomis religinėmis bei tautinėmis temomis. Ar neatsirastų stambesnių mecenatų, kurie padėtų bendradarbiams mokėti didesnius honorarus, tada gal daugiau atsirastų rašančiųjų. Reikėtų užangažuoti ir pasauliečius, ir dvasininkus rašyti aktualiomis temomis. Sugebančių rašyti turime. Manau, kad jiems nebūtų sunku parašyti bent po vieną kitą straipsnį per metus. Gal šis žurnalas, nors ir dabar yra puikus savo turiniu ir idėjomis, galėtų išaugti į žymiai didesnę ir daugiau temų apimančią leidinį. Dirva panašioms leidiniams vis plačiau atsiveria ypač dabar, kai Lietuvoje pradeda panaikinti “spaudos draudimą”.

Esame liudininkai ir dalyviai besibai giančio šimtmečio, kuris žmonijos istorijoje yra audringiausias, bet ir progresyviausias — dinamiškas. Šis amžius yra pasiekęs neregėtą materialinę gerovę, bet kartu ir paskendęs dideliame dvasiniame skurde. Daugelis gyvename ir džiaugiamės “la dolce

Ažuolas, 1987, akvarelė

vita”, gyvename taip įdomiai ir saldžiai, “o po mūsų — kad ir tvanas”. Kas mes esame, iš kur ir dėl ko čia atsiradome, kam mes reikalingi, kur mes keliaujame?.. Ar neverta kiek stabtelti, pamąstyti ir paieškoti atsakymų į daugybę intriguojančių ir kar-tais mus varginančių klausimų? Ieškokime — gal ir surasime...

Nuo Jobo iki Kristaus, nuo Golgotos iki Sibiro vingiuoja ta pati nekaltu krauju nudažyta kančios juosta. Kančia yra ir lieka neišsemiamą paslaptis. Joks mokslas nepajėgia jos išaiškinti, tik religija drįsta su ja galinėtis. Ji perregima tik dvasios akimis, tik tikėjimo šviesoje kančia suspindi, nes tikėjimas viską kitaip mums parodo, negu pasaulis. Tikinčiojo žmogaus gyvenime kančia dažniausiai nėra bausmė (tai nereiškia, kad ji niekad negali būti bausmė, bet krikščioniškasis tikėjimas nurodo mums mylintį, ne baudžiantį Dievą; kartais kančia žmogų supurto, jį paragina mesti nedorą elgesį ir grįžti prie Dievo). Kai skaitome šventųjų gyvenimus, matome, kiek daug jiems teko kentėti. Už ką? Už ką gi kentėjo ir pats Kristus? Kristaus kančia — auka už mus, už mūsų išganymą. Šventų žmonių kančia — jų išbandymas, pakvietimas prisiliesti prie Kristaus žaizdų, proga patirti ir išgyventi pačias giliausias žmogiškas ir dvasiškas vertybes. Kančia taip pat gali būti *atgaila* — mums šiais laikais nelengvai suprantamas daiktas, nes mūsų kultūra tokio dalyko nežino. Tačiau ir čia krikščioniškasis tikėjimas nuo pat Kristaus laikų moko, kad už nuodėmę — savo ir kitų — reikia atgailoti.

Vartydama Sibiro kankinių atsiminimų puslapius, dažnai sustoju ties jų tikėjimo išpažinimais. Mano supratimu, tai yra brangiausias jų palikimas mums. Šių metų kovo mėnesio *Tarybinė moteris* išspausdino ištrauką iš Onos Gratkauskienės atsiminimų. Ona Jonkaitytė buvusi uoli ateitininkė, baigė Marijampolės mokytojų seminariją, paskui įstojo į universitetą, studijavo teologijos-filosofijos fakultete. Štai jos jaudinantis aprašymas, kaip sibiriečiai šventė Ve-

lykas. Ji parodo kenčiančio žmogaus trapumą ir didvyriškumą.

“Pačioje didžiausioje barakų pertvareje pastatytas altorius. Išpuoštas raštuotais ir mezginiuotais užtiesalais. Dega vaškinės žvakės. Kažkas nepagailėjo jų, saugotų paskutinei gyvenimo valandai. Šventi paveikslai, kryžius... Kažkuris, atsisveikindamas su namais, suspėjo nukabinti nuo sienos paveikslą, sugriebti kryželį nuo lango, maldaknygę nuo lentynos... Bet netgi tą baisią valandą, kai mus trėmė iš Tėvynės, galvojome ne vien apie duoną ir drabužį. Dieve geras, Tu matai — mes negalime be Tavęs. Vakar gal ginčijomės parduotuvėje dėl eilės, rytoj — gal barsimės dėl neatnešto vandens ar įtarinėsime vienas kitą, kad sumaišėm druskos maišelius... Bet šiandien jau Velykos. Ir mes, nusipurtę kasdienos dulkes, pakilia širdimi giedame: ‘Linksma diena’... Šįkart nemeluojame. Mus džiugina viltys, tikėjimas Tavo gerumu ir galybe. Šventuose puslapiuose ieškome to, kas patvirtintų mūsų viltis. Šventų moterų rūpestis: ‘Kas atris akmenį nuo kapo angos?’ — verčia šypsotis — juk akmuo jau seniai atristas. O kas atvers mums kelią į Tėvynę! Gal Tavo planuose jau pažymėta ši data, tik mes jos dar nežinome. Anuomet Tu devyniais stebuklais išvedei savo tautą iš nelaisvės namų - iš Egipto. Jei reikės, stebuklą padarysi dar daugiau, kad mes sugrįžtume”.

Ji sugrįžo. Šiandien ši moteris yra *Caritas* sambūrio iniciatyvinės grupės narė — tai tvirtai tikinti moteris, įsijungusi į Lietuvos atgimimo darbuotojų eiles. Ji išmoko pačią sunkiausią pamoką: “Dieve geras — negalime be Tavęs!” Kiekvienam iš mūsų

anksčiau ar vėliau ateina valanda, kai žmogiškų jėgų pritrūksta, kai žmogiška išmintis pasibaigia. Tą valandą — kančios, tamsos valandą — Dievas laukia, kad pultume jam į glėbį ir prisipažintume, kad tikrai be jo negalime. Jei tokios valandos neišgyvename, mūsų tikėjimas lieka sausa formulė. O meilė tik gražus idealas, kuris pranyksta it ryto sapnas dienos kaitroje, anot Senojo Testamento pranašo Osėjo.

Sibiro atsiminimuose daug kas pasakoja apie patirtą žmonių gerumą, apie tarpusavio solidarumą, bendro likimo draugų (net ir skirtingos tautybės ar religijos) užuojautą, paguodą, pagalbą. Ten viskas nušvito kita šviesa; ten buvo tik vienas pasirinkimas: arba artimo meilė, arba — sužvėrėjimas. Štai Paulina Motiečienė kalba: “Visą gyvenimą gyvenau žmonėms, dažnai pamiršdama savo sveikatą. Gal todėl ir pati sunkiai susirgau. Bet jeigu tektų gyvenimą gyventi iš naujo, pasirinkčiau tą patį kelią — padėti kenčiančiam žmogui, kas jis bebūtų ir koks jis bebūtų...” (*Amžino įšalo žemėje*, p. 120).

Bandymas, Dievo pedagogika, širdies nuskaidrinimas, širdies gelmę tirianti ugnis — taip Šv. Raštas kalba apie tikinčio žmogaus kančią. Pirmame šv. Petro laiške autorius guodžia skaudžiai persekiojamus krikščionis, kuriems buvo nesuprantama, kodėl jiems tenka kentėti, nors jie yra ištikimi Kristui, nieko blogo nedaro. Atsimušę į kančios paslaptį, jie klausia: “Nejaugi Dievas mus apleido?” Laiško autorius juos moko, kad Kristus mums davė raktą į kančios paslaptį:

“Kadangi Kristus kentėjo kūnu, tai ir jūs apsiginkluokite ta pačia mintimi — jog kas iškentėjo kūnu, tas jau pametė nuodėmę, kad likusį laiką žemėje pragyventų nebe žmonių aistromis, o Dievo valia... Mylimieji, nesistebėkite, kad degina jus ugnis, lyg jums būtų atsitikę kas nepaprasta, nes taip darosi jums išmėginti. Verčiau jūs džiauokitės, dalyvaudami Kristaus kentėjimuose, kad ir tada, kai jo šlovė apsireišk,

galėtumėte džiugauti ir linksmintis” (1 Pt 4, 1 ir 12-13).

KANČIOS VIRŠŪNĖ — AUKA UŽ KITUS

Kančia žmogų nuskaidrina, jei jis kenčia, nepraradęs tikėjimo. Bet yra dar aukštesnė kančios pakopa, jos viršūnė — tai kentėti už kitus, savo kančią paaukoti Dievui žmonių išganymui — kentėti Kristaus pavyzdžiu ir drauge su juo. Šv. Paulius mus moko, kad mūsų kančia ir auka Dievui reikalinga: kad tai pats geriausias būdas bendradarbiauti su Kristumi (Kol 1,24). Šventieji tai suprato. Suprato ir daugelis Sibiro kankinių. Jie išmoko ne tik kantriai nešti savo kryžių, bet ir aukotis už kitus. Tai liudija Sibiro maldyno autorės, kurios pakartotinai meldžiasi: “Pakeiski mano ir mano Tėvynės veidą. Pikelk mus, kad visi ieškotumėm kelio į Tave, kad dėl Tavo meilės ir garbės nebūtų mums sunkios jokios aukos” (*Sibiro maldaknygė*, p. 24, iš *Mišių maldų*).

Panašiai meldėsi ir Nijolė Sadūnaitė, prieš penkiolika metų nuteista ir išvežta į lagerį. Ten ji sukūrė visą pasaulį apkeliavusią maldele: “Kaip gera, kad mūsų gyvenimo laivelį vairuoja gerojo Tėvo ranka. Kai Jis prie vairo — niekas nebaisu. Tada, nežiūrint kaip sunku bebūtų gyvenime, mokėsi kovoti ir mylėti”.

Nijolė į Sibirą nusekė daugelis kitų. Štai, prieš išvykdamas į lagerį 1984 m., kunigas Sigitas Tamkevičius paliko tokį testamentą:

“Ramia širdimi einu į kalėjimą, kuris tebūnie mano veiklos vainikas. Nelaisvės metus skiriu kaip atgailą už savo klaidas ir už Bažnyčios ir Tėvynės ateitį. Visa, ką kentėsiu, skiriu už mylimus tautiečius, kad jie išliktų ištikimi Dievui ir Tėvynei, kad nė vienas nenueitų Judo keliu. Ypatingai trokštu, kad šią ištikimybę išlaikytų Lietuvos bažnytinė hierarchija, kuri Saugumo yra labiau už visus prievartaujama. Broliams kunigams melsiu iš Dievo vienybės

malonės: vienybės su Kristumi, su Bažnyčia, su popiežiumi...” (iš LKB Kronikos, VIII t., p. 180).

Sadūnaitė, Gajauskas, Pečeliūnas, Pranskūnaitė, Paulaitis, Svarinskas, Tamkevičius ir daugelis kitų, kurie savo kančią pavertė auka Dievui — jie yra mūsų tikėjimo didvyriai, jų auka mus atvedė prie prisikėlimo slenkščio, kur dabar stovi visa tauta. Tai nėra joks atsitiktinumas, kad per paskutiniuosius metus daugumas tikrų laimėjimų Lietuvoje buvo religinėje srityje — bažnyčių gražinimas, religinių švenčių atgaivinimas, hierarchijos pertvarkymas ir aukštų dvasiškų paskyrimai, naujų religinių sąjūdžių kūrimas. Malda ir auka atvėrė geležines duris, atplėšė ateizmo grotomis užkaltus langus, anot kardinolo Vincento Sladkevičiaus.

TEISYBĖS IR KERŠTO PROBLEMA

Negalime užmiršti mūsų tautos nueito kryžiaus kelio — turime pareigą jį prisiminti, melstis už žuvusius, viską įrašyti nesuklastotos istorijos puslapiuose. Bet turime pareigą ir pasimokyti, augti “išmintimi ir malone”. Turime semtis šviesos ir stiprybės iš mūsų tautos tikėjimo didvyrų pavyzdžio. Aišku, tai nėra lengva. Kam teko nekaltai nukentėti, tas žino, kaip skaudulys graužia širdį. Bet, jei save laikome Kristaus sekėjais, negalime savo širdyje ugdyti neapykantų ar kerštų. Turime prašyti Dievo pagalbos ir malonės, kad mūsų širdis apvalytų nuo neapykantos. Palaimintasis Jurgis Matulaitis kartą taip rašė susikrimsiam draugui:

“Toli, dar toli mes, brolau, nuo tikrosios Kristaus dvasios. Tai gaiži neapykantos rūgštis, kuriai leidžiame viešpatauti mūsų širdyse, daugiau mums patiems kenkia, negu mūsų skriaudėjams; ji mūsų pačių širdis ėda, gadina... (iš laiško kun. Jonui 1913.V.17).

Per trisdešimtį metų didžiavomės Sibiro maldynu, jį platinome, vertėme į svetimas kalbas, bet ar išmokome melstis:

“Jėzau, pasigailėk smerkėjų, neteisingų teisėjų... Viešpatie, pasigailėk ir tų, kurie mus persekioja ir kankina, duoki ir jiems pažinti Tavo meilės saldumą”.

Grįžusi iš Sibiro, Nijolė Sadūnaitė pasakojo:

“Iš tikrųjų, kai tik sugrįžau iš nutrėmimo Bogučanuose, 1980 rugpjūčio pabaigoje buvau nuvažiavusi į Telšius. Telšių katedroje vyko rekolekcijos moksliviams. Į rekolekcijas buvo suvažiavę iš visos Žemaitijos. Paprašė manęs papasakoti apie savo Odiseją. Šventoriuje jaunimas įteikė man gėlių, pasveikino sugrįžusią, o aš jiems papasakojau apie krata, areštą, tardymą, kalėjimus, konclagerį ir nutrėmimą, pabrėždama, kad Gerasis Dievas yra galingesnis už šio pasaulio valdovus ir, jeigu būsimė jam ištikimi, viskas mums išeis tik į gera. Raginau melstis už mus persekiojančius, o ypač už čekistus, kurie žmonėms suklaidinti naudoja du ginklus: melą ir terorą. Jie yra visų nelaimingiausi mūsų broliai. Netikėti jų žodžiais, nebijoti jų, o tik melstis, kad Gerasis Dievas jiems, kaip ir mums, būtų gailestingas” (*KGB akiratyje*, p. 128).

Prisiminkime ir pranašiškus Nijolės žodžius, ištartus 1975 metais. Šiandien jie pildosi:

“Kaip nesidžiaugti, kad visagalis Dievas garantavo, jog šviesa nugalės tamsą, o tiesa — klaidą ir melą! O kad tai įvyktų greičiau, sutinku ne tik kalėti, bet ir mirti. O jums noriu priminti poeto Lermontovo žodžius: ‘Tačiau yra teisingas Dievo teismas’ ” (LKB Kronika, III t., p. 72).

Istorijos teismas jau vyksta — pagaliau atidengiama, kas ilgus metus buvo užslėpta — Stalino žiaurumas ne tik mūsų tautai, bet ir kitoms, neišskiriant nė pačių rusų. Į istorijos šiukšlyną vienas po kito virsta tie vada, kurie kadaise buvo taip garbinami. Jų atvaizdus naikina jų pačių vaikai ir anūkai. O Dievo teismas yra dar teisingesnis ir tikslesnis — ir jis yra amžinas.

“ATĖJAU ĮŽIEBTI UGNIES”

CHIARA LUBICH

“Aš atėjau įžiebti žemėje ugnies ir taip norėčiau kad ji liepsnotų” (Lk 12, 49).

Šį sakinį aiškinti nelengva. Tačiau labiausiai tikėtina, kad Jėzus čia kalba apie savo žodžio ugnį, kurią jis atnešė žemėn iš dangaus. Be Šventosios Dvasios vidinio veikimo tas žodis negali būti kaip ugnis.

Jėzus mato savo žodį kaip ugnį, kuri naikina, bet kartu ir atnaujiną. Ugnis, įžiebta vienoje vietoje, plečiasi visur, lygiai taip bus ir su jo žodžiu. Kaip ugnis plečiasi, naikindama ir rydama pakeliui viską, kas yra degama, taip ir jo žodis plės visoje žemėje, naikindamas visokią neteisybę ir kas yra be vertės, o palikdamas tik tiesą.

Tas sakiny, atskleidamas Jėzaus norą transformuoti pasaulį savo žodžio galia, kurios niekas įveikti negali, taip pat rodo jo karštą troškimą, kad tas žodis — jo

neįkainojama dovana, kaip įžiebta ugnis suliepsnotų, visur plisdama.

Tai padeda mums geriau suprasti jo pasiryžimą nedelsiant ir nenuilstamai veikti, kai jis keliaudavo nuo kaimo ligi kaimo, iš apylinkių į miestus, nuo lūšnų į rūmus, nuo sinagogų į Šventovę, su didžiu troškimu pasiekti kiekvieną, neprarandant jokios progos savo misijai.

Kad Jėzaus žodžio ugnis liepsnotų, jis pats turės už tai mokėti kainą. Čia jis tik užsimena, kad taip bus, bet toliau kalba aiškiau. Jis turės daug kentėti, bet ne tiek daug nuo sunkenybių savo būdingoje apaštalavimo veikloje, kiek nuo priešinimosi, nesupratimo ir ypač jo laukiančioje kančioje ir mirtyje.

Jėzus ne tik buvo pasiruošęs, bet ir ėjo pasitikti kryžių. Iš tikrųjų jis kryžiumi nupelnė mums Šventosios Dvasios dovaną. Nuo tada, kai jis taip padarė, jo žodžio ugnis liepsnoja ir plečiasi visame pasaulyje.

Kaip mes turėtumėm gyventi pagal čia mąstomus Jėzaus žodžius? Sugestija būtų tokia: kiekvieną Jėzaus žodį paversti konkrečiu mūsų gyvenimo pavyzdžiu, o ypač tuos žodžius, kurie kalba apie meilę, kuri ir yra įstatymo įvykdymas. Jei mes mylėsime, būsime liepsnojančia ugnimi.

Būti ugnimi, net maža ugnimi, reikia visada liepsnoti. Kad taip galėtų būti, reikia turėti ką nors deginamo. Geriausiai tam tinka mūsų egoizmas, kurį galime deginti meilės ugnimi Dievui, vykdydami jo valią, ir artimui, jam tarnaudami. Taip mes galėsime palaikyti tą ugnį, vis labiau liepsnojančią, įžiebdami ją ir kitų širdyse.

Net ir maža ugnis, jei tik bus nesiliaujančiai kurstoma, virs liepsnojančia ugnimi, apimdama viską. Tuo būdu mes artėsime prie Jėzaus didžio troškimo realizuoti tuos nepaprastus jo žodžius: “Aš atėjau įžiebti žemėje ugnies ir taip norėčiau, kad ji jau liepsnotų”.

Iš anglų kalbos išvertė *Kostas Paulius*

TURTAS: PRAKEIKIMAS AR PALAIMA?

P. DAUGINTIS, S.J.

Popiežius Jonas XXIII 1962 m. rugsėjo

12 d., II Vatikano susirinkimo išvakarėse, per radiją pareiškė: “Dideli yra 5-tojo ir 6-tojo Dekalogo įstatymų pažeidimai. Didelis pareigų apleidimas, kylas iš 7-tojo Dievo įsakymo nesilaikymo. Socialinio gyvenimo mizerijos šaukiasi dangaus keršto Dievo akivaizdoje... Visa tai reikia ryškiai iškelti žmonijos sąmonėn ir apgailėti... Juk kiekvieno žmogaus pareiga pripažinti, kad perteklius, kas atlieka, yra kitų būtinieji reikalai” (AAS, 54, 1962, p. 682).

Keista, kad švelnūs popiežius Jonas XXIII kalba žmonėms apie dangaus kerštą. Jis taip kalba todėl, kad jo tėviškai širdžiai skaudu buvo matyti šimtų milijonų žmonių vargą, skurdą, alkį ir mirtį. Ir dabar visa tai šaukiasi dangaus keršto. Tas kerštas vyksta tiesioginėmis ar netiesioginėmis bausmėmis paskiriems asmenims, šeimoms, tautoms ir valstybėms.

Dievas per savo įsikūnijusį Sūnų skelbia amžinąją bausmę negailestingiems turtin-giesiems (pvz., palyginimas apie turtuolį ir vargšą Lozorijų). Pats Jėzus, kalbėdamas apie Paskutinįjį teismą, pranešė jiems baisų nuosprendį: “Aš buvau alkanas, ištroškęs nuogas, kalinys... Ko nepadarėte vienam mažiausiųjų mano brolių, man nepadarėte. Šalin nuo manęs jūs, prakeiktieji”. Taigi tur-tas prisirišusiems prie pinigų taps pra-keikimu.

Tai galioja ir mums. Daugumas mūsų tautiečių, apsigyvenę Amerikoje ar kitur, yra gerokai prisigyvenę, daugelis net nemažai praturtėję, užtat ir jie yra to prakeikimo pavojuje. Todėl verta ir mums turto naudojimo problemą iškelti į aiškią savo sąmonės šviesą.

TURTO PAVOJAI

Iš anksto noriu įspėti, kad nei aš, nei kiti krikščionys nelaikome turto blogybe, nors visais laikais buvo taip manančių žmonių. Visos Dievo sukurtos ar žmonių pasidarytos gėrybės, įrankiai, instrumentai, mašinos, aparatai patys savyje nėra nei geri, nei blogi. Viskas priklauso nuo jų panaudojimo geram ar blogam tikslui. Taip yra ir su turto.

Viešpats Jėzus skatina juo parūpinti šeimynai maisto, su turto pagalba krauti sau lobį danguje, duodant materialinės pagalbos suvargusiems, tapti dangaus Tėvo palaimintaisiais ir paveldėti dangaus karalystę.

Bet Kristus taip pat įspėja visus nekrauti turtų žemėje, kad jų didesnis kiekis nesuvi-liotų ir neužkariautų žmogaus širdies. Mat “kur žmogaus lobis, ten ir jo širdis. Juk niekas negali tarnauti dviem šeiminkams. Arba prie vieno bus prisirišęs, o kitą niekins... Negalite tarnauti Dievui ir mamonai” (Mt 6, 19-24). Iš tikro su turto atsiranda pavojus dėmesį kreipti į žemiškas gėrybes, gerą, patogų, prabangų gyvenimą, savęs aukštinimą, kėlimąsi į tuštybę, pasitikėjimą savo turto, užimama vieta, įtakingais draugais. Pradedama į Dievą nekreipti dėmesio, nustumti jį į šalį, nebeprapažinti jo ar net jį niekinti.

Dėl prisirišimo prie turto ir jo aukštinimo pradedama neatpažinti vargstančiame žmoguje Kristaus brolio, sesers, Dievo vaiko, žmogaus, kaip aukščiausios vertybės žemėje. Prasideda kito žmogaus nevertinimas, niekinimas, skriaudimas, išnaudojimas, tiesioginis ar netiesioginis kitų stūmimas į skurdą, alkį, badą, mirtį. Toks

turtingasis, jų grupės, jų galioje esantys žmonės pradeda vykdyti dangaus keršto šaukiančias nedorybes, kad ir nekaltais vardais pridengiamas.

Taip pat daug kas, kaip ir tas Evangelijos turtingasis jaunuolis, dėl savo širdies pririšimo prie turto atsisako krikščioniškosios tobulybės ir artimesnio Kristaus sekimo.

ASMENIŠKAS TURTO PROBLEMOS SPRENDIMAS

Kai tas turtingasis jaunuolis nuo Kristaus pasitraukė, Kristus kalbėjo: „Iš tiesų sakau jums: turtuoliui nelengva patekti į dangaus karalystę. Ir dar kartą jums sakau: lengviau kupranugarui išlįsti pro adatos ausį, negu turtuoliui patekti į Dievo karalystę“. Tai išgirdę mokiniai labai sumišo ir klausė: „Tai kas galės būti išgelbėtas?“ Pažvelgęs į juos, Jėzus tarė: „Žmonėms tai negalimas daiktas, o Dievui viskas galima“ (Mt 19, 23-26).

Tikrai sunki problema: žmogui turtas taip reikalingas, jis duoda galimybę žmogui patenkinti įvairius polinkius ir troškimus. Tačiau, kaip matėme, jis labai surištas su dideliais pavojais tam žmogui ir plačiai visuomenei. Dėl netvarkingų polinkių, aplinkinių žmonių spaudimo, pasaulio vilionių žmogui beveik neįmanoma protingai ir krikščioniškai turtus susikrauti ir naudoti. Bet Dievui veikiant ir žmogui su juo bendradarbiaujant, kiekvienas gali išspręsti asmenišką turto turėjimo ir naudojimo problemą. Šiai problemai spręsti paminėsime keletą būdų.

1. *Turint prieš akis Jėzaus ir jo sekėjų pavyzdžius.* Kristus pats pasirinko neturtėlio gyvenimą. Nors galėjo gimti turtingųjų aplinkoje, bet gimė neturtingoje šeimoje, Betliejaus tvartelyje. Užsiėmė paprasto staliaus darbu su visais trūkumais, sunkumais, pažeminimais. Savo viešojo gyvenimo metu neturėjo kur galvos priglausti.

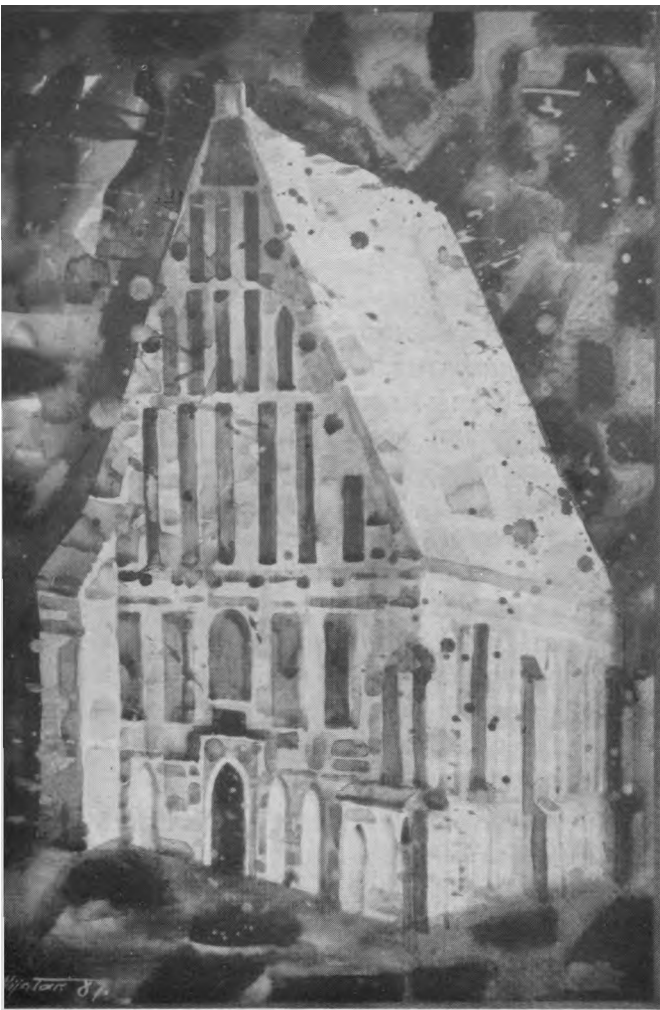
Daug tikinčiųjų visais amžiais sekė

Kristaus neturtėlio pavyzdžiu. Ir mūsų laikais vienuoliai ir vienuolės neturto įžadais viešai atsisako nuosavybės ir net savarankiško naudojimosi turtu. Taip jie tartum visą laiką kalba kitiems, kad galima atsiplėsti nuo turto traukos su Dievo pagalba, kaip erdvėlaiviai gali atsiplėsti nuo žemės traukos. Galima ir be nuosavo turto gyventi žmogiškai ir laimingai. Jie tokiu būdu tampa lyg mokytojai turtingiesiems.

2. *Gyvenant pagal Kristaus mokslą.* Jau minėjome keletą Kristaus posakių ir vaizdinių palyginimų apie turtą. Tarsi jų visų išvada yra pirmasis palaiminimas: „Palaiminti turintys vargdienio dvasią: jų yra dangaus karalystė“ (Mt 5, 3). Turintys vargdienio dvasią yra tie žmonės, kurie gyvena ir jaučiasi kaip beturčiai. Jie nesididžiuoja savo žemiškomis gėrybėmis, turtu, geru uždarbiu, puikia karjera, įtakinga vieta ir pozicija visuomenėje. Jie, panašiai kaip Kristus ir jo radikalieji sekėjai, nėra prisirišę prie turto, yra kuklūs, nuolankūs žmonės, laikantys save mažais Dievo ir žmonių akivaizdoje.

Kiti Kristaus žodžiai yra skatinimai į išmintingą, krikščionišką elgseną su turtu, pvz., uoliai ir protingai naudotis patikėtu turtu (plg. pasakojimą apie penkis talentus, dešimtį minų), būti geru administratorium, užvaizdu, lyg turimas turtas būtų ne tavo, bet Dievo patikėtas valdyti ir duoti kitiems: savo šeimai, didžiulės Dievo šeimos nariams ir jų bendriesiems reikalams. Kristus ragina krauti turtus danguje, savo turimus turtus gerai naudojant: šelpiant suvargusius, alkanus, kalinius, aukojant įvairiems bendruomenės ir bažnyčios reikalams.

Labai raminančiai veikia Kristaus mokymas apie pasitikėjimą Dievo apvaizda: „Per daug nesirūpinkite nei savo gyvybe, ką valgysite; nei savo kūnu, kuo vilkėsite... Jūsų dangiškasis Tėvas juk žino, kad visa to jums reikia. Jūs pirmiausia ieškokite Dievo karalystės ir jo teisybės, o visa tai bus jums pridėta“ (Mt 6, 23-34). Kad Dievas yra

Zapyškio bažnyčia, 1987, akvarelė

pajėgus išpildyti šį savo pažadą, daugelis esame patyrę.

3. *Bendradarbiaujant su Dievu ir jo malone.* Dievas žmogui padeda, pačiam žmogui su juo bendradarbiaujant. Todėl Dievas sutvėrė žmogaus prigimtį socialinę, bendruomeninę. Įdiegė į ją stiprius simpatijos, užuojautos jausmus, didelę meilės galią ir lytinį polinkį. Tai skatina bendrauti ir kurti šeimą. Joje jis noriai dalijasi savo užsidirbtomis priemonėmis su šeimos nariais ir su kitais žmonėmis. Į tai skatina ir pajutimas nuo kitų priklausomumo bei soli-

darumo sąmonės. Tų polinkių ir jausmų reikia neužgniaužti, bet ugdyti, leisti jiems reikštis darbais. Tiesioginis ar netiesioginis, sąmoningas ar nesąmoningas bendravimas per juos su Kūrėju Dievu bei jo malone daug padės turtą naudoti ne vien savo, bet ir kitų reikalam.

Į tai skatina ir prigimties įsakymas arba vadinamoji „aukso taisyklė“: Daryk kitam tai, ko norėtum, kad kitas tau darytų. Dievas ją padarė didžiuoju savo įsakymu: Mylėk artimą, kaip pats save. Kristus ją pakėlė į antgamtinę sritį: Mylėkite vienas kitą, kaip aš jus mylėjau, t.y. dievžmogiškai, visus žmones, ypač suvargusius ir net savo priešus. Tam įsakymui įvykdyti Kristus suteikia per krikštą antgamtinę meilės galią, dorybę. Ją stiprina savo bičiuliška meile, malonėmis ir Šv. Dvasios veikimu. Žmogui prisidedant ir bendradarbiaujant, jis lengva persiima meilės dvasia. Platesnėje bendruomenėje — kaimynystėje, parapijoje, darbovietėje, tautoje — ji išsiplečia į socialinę meilę: jausti simpatiją, vertinti, užjausti ir materialiai padėti kitų sluoksnių, klasių bei tautų žmonėms.

Dievas skatina ir įgalina ją reikštis taip pat ir socialiniu teisingumu: pačiam duoti ir skatinti kitus bei visuomenę duoti kitų grupių, rasių, tautų žmonėms kas jiems priklauso, kad ir jie turėtų gėrybių žmoniškam pragyvenimui. Tai padaryti galima prisidedant prie unijų bei sindikatų veiklos, prie bendrų sutarčių sudarymo, prie senatorių bei kongresmanų įtaigojimo ir pan. Darbininkai, susivieniję į savo draugijas bei sindikatus, gali labai pagerinti savo ir kitų žmonių pragyvenimą. Draugėn susijungę ir gyvą socialinės meilės bei socialinio teisingumo sąmonę turintys krikščionys galėtų iš esmės pakelti suvargusių klasių ir atsilikusių kraštų pragyvenimo bei kultūros lygį. Į tai mus skatina Dievas, popiežių socialinės enciklikos ir paskutinis JAV vyskupų pastoracinis laiškas „Ekonominis teisingumas visiems“.

PRAKTIŠKAS TURTO PROBLEMOS SPRENDIMAS

Beveik kasdien iškyla įvairios problemos turinčiam turto, gerai uždirbančiam ir norinčiam krikščioniškai savo gėrybes panaudoti. Dažniausiai besikartojančios problemos: kiek duoti kitiems, kam duoti? Sąžinė dažnai nerimauja, priekaištuoja, skatina kitaip daryti. Nors teoretiškai kalbant tegalima nurodyti mažai ką sakančias bendrybes, tačiau praktiškam turto problemų sprendimui yra keletas labai aiškių nurodymų ir konkrečių kriterijų bei normų.

1. Duoti suvargusiam artimui tiek, kiek pats norėtum, kad tau padėtų tokion padėtin patekusiam.

2. Kam padėti? Kas yra mano artimas, kuriam turiu padėti? Iš Kristaus pasakojimo apie gailestingąjį samarietį aiškėja, kad artimas yra tas, kuris dabar, šiose aplinkybėse yra reikalingas tavo pagalbos. Kiti jam nenori padėti, o žmogus yra didelėje bėdoje. Kartais pagalbos yra reikalingas koks nors neturtingasis, o kartais tavo šeimos narys, giminė, draugas, pažįstamas. Gal jis iš kitų negali gauti pagalbos ar nesitiki, gal jam gėda prašyti. Kiek daug dėl tokios negautos paramos nusimena, pradeda vesti blogą gyvenimą, girtuokliauti, vartoti narkotikus...

3. Tokiam reikia padėti tiek, kiek reikia iš kokios bėdos išsigelbėti.

4. Reikia jaustis tik gėrybių ir turtų užvaizdu, kaip Kristus kalbėjo palyginime apie užvaizdą ir tarnus. Stengtis palaikyti gyvą sąmonę, kad nesi absoliutus turimų gėrybių savininkas. Turtus Dievas tau patikėjo, kad pats su savo šeima iš jų pragyventum ir aprūpintum didžiulės Dievo šeimos narius. Labai naudinga vakare duoti apyskaitą sau ir Dievui.

5. Duoti tai, kas atlieka, kas nereikalinga savo paties šeimos pragyvenimui. Visada žmonėms buvo sunku nuspręsti, kas atlieka. Dar sunkiau mūsų dienomis, kai įsigalėjo konsumerizmo civilizacija. Jos didelis spaudimas, viliojanti propaganda,

išserzintos aistros traukia vis daugiau ir daugiau suvartoti. Jonas XXIII davė labai gyvenimišką taisyklę: “Mastas nustatyti, kas atliekama, kas yra perteklius, yra kitų būtinieji reikalai. Kiekvieno žmogaus pareiga tai pripažinti”. Gyventi labai prabangiai, kai kiti skursta ir vargsta, yra nekrikščioniška. Bet daugelis žmonių, save laikančių gerais katalikais, to nesupranta.

6. Gyventi taip, kaip tokiose pat aplinkybėse gyvena to paties luomo kiti žmonės, o iš to, kas atlieka, šelpti vargšus. Visuomeninė padėtis ir kultūriniai reikalai pateisina tam tikras išlaidas, kurių neturi kitų luomų žmonės ar šeimos. Ši taisyklė gali nuraminti sąžinę.

7. Kartais patartina tyčia pasirodyti labiau didžiadvasišku šalpos reikaluose, kad išliktum neprisirišęs prie žemiškų gėrybių, būtum laisvas, atplėšęs savo širdį nuo turtų traukos. Tai nelengva, tačiau stengiantis ir prašant Dievo pagalbos, yra galima. Dera prisiminti ir Kristaus pamokymus: “Dukite, ir jums bus duota... Kokiu saiku seikėsite, tokiu ir jums bus atseikėta”.

8. duoti daugeliui prašančiųjų. Žinoma, nepajėgsime duoti visiems, bet duokime, kiek įmanoma. Reikėtų, darant šeimos sąmatą, nustatyti, kiek skiriama šalpai kasmet ar kas mėnesį. Jeigu ir nedidele suma prisidėsime prie kokios nors prieglaudos ar kitokios panašios institucijos išlaikymo, mums bus tikra paguoda, kad bent kiek praskaidrinome vargšų gyvenimą.

Išvados. Žinant, kad įvairiose pasaulio šalyse yra milijonai alkanų, vargstančių ir badu mirstančių, reikia turėti jautrią sąžinę ir pagyvoti, ar aš negaliu jiems padėti. Niekas neliepia skriausti savęs, bet mes galime daug aukoti tik iš savo pertekliaus. Prisiminkime Kristaus žodžius: “Aš nežinau, iš kur jūs!” Jeigu pradėsime teisintis, kad mes buvome katalikai,ėjome į bažnyčią, priiminėjome sakramentus, Kristus gal atsakys: “Eikite šalin nuo manęs! Kiek kartų dėl turto, dėl manonos garbinimo nepadarėte

DRAUGAS, DRAUGYSTĖ, DRAUGIŠKUMAS — DIEVO DOVANA

VYTAUTAS KASNIŪNAS

Draugas, amžina draugystė dainose išdainuota, maldoje išsakyta, dienų ir naktų kelyje išgyventa. Žodį *draugas* mes tikriausiai kasdien daugiausia kartojame, linkniuojame, priešdėliais bei galūnėmis kaitaliojame. Tai mūsų gyvenimo dalis, palydovas, gražioji Dievo dovana. Apie draugą ir draugystę rašė ir teberašo poetai, knygų tomus sukūrė rašytojai, muzikai garsais vainikavo, dailininkai spalvomis puošė, įvairių sričių mokslininkai, ta tema rašydami, galvas laužė. Mūsų didysis žodynas to žodžio įvairumui net 7 puslapius skiria; taip plačiai ir tarmiškai jis vartojamas. Intymesne reikšme draugas-bičiulis yra asmuo, su kuriuo palaikomi artimi pasitikėjimu ir meile pagrįsti santykiai. Platesne prasme mūsų kalboje draugas yra visų pirma tas, kas drauge su kuo esti arba ką daro — draugės dalyvis, bendras, bendrininkas. Dabartinėje gyvojoje mūsų kalboje kartais draugas skiriamas nuo bičiulio. Draugas ateina ir nueina, ką atneša, tą nusineša, bet bičiulis tavo nelaimėje viską atiduos, o tavo laimėje džiaugsmu dalinsis. Taip mane mokė senelis, visoje apylinkėje žymiausias bitininkas.

Amerikoje žodis *draugas* vartojamas labai plačia prasme — *bendrininko* sąvoka. Mes, atvykę iš Lietuvos, šį žodį vartojame

gero, neparodėte meilės vargstantiems ir kenčiantiems mano broliams ar seserims, man nepadarėte. Tad šalin nuo manęs!”

Su tvirtu pasiryžimu ir Dievo pagalba mes galime pasiekti, kad turtas nebūtų mums praeikimas, bet palaima ir mums, ir kitiems.

intymesne prasme. Taip jis vartojamas ir dabar Lietuvoje, nors komunistinėje sistemoje jis vartojamas dar kita prasme. Jis ten yra priverstinai įgyvendintas, kaip priešpuolis žodžiui *ponas*.

Kentėję tautų draugystėje su lenkais “Unijoje”, kentėjome ir Sovietų tautų draugystėje, apie kurią Salomėja Neris dainavo: “Draugystę mano tau — kaip saulę, kaip šviesų ilgesį nešu”. Nepavyko lenkams palaužti lietuvių dvasios, nepavyko nei Rusijos galiūnams, kurie ėmėsi žygių net fiziškai sunaikinti lietuvių tautą, tremdami mirčiai žmones į Sibirą. Nenešė lietuviai jiems, kaip poetė, nei saulės, nei šviesaus ilgesio. Jų saulė buvo Lietuva, o šviesus ilgesys — savoji tauta, sujungusi žmones į intymios draugystės ratą. Daugelis jų jungėsi ir į komunistų eiles, pasislėpę “Stalino saulės” šešėliuose. Jie, negalėdami dideliais tautiniais kąsniais maitinti tėvynainių, rėmė, kaip išmanydami, bent trupiniais, kad išlaikytų gyvą dvasią, ruse nančias žiežirbas, tikėdami vieną kartą uždegti laisvės švyturį.

Matant lietuvių įvairias išskirtinas savybes, reikia pripažinti, kad žodis *draugas* ir *draugystė*, kaip didelė Dievo dovana, yra išskirtinai charakteringa mūsų būdo savybė. Ji buvo pastatyta ant stiprių krikščionybės pamatų, sekant Kristaus mokslu. Šviesaus draugiškumo keliuėjome abiejų okupacijų metais, ji švytėjo kalėjimuose, koncentracijos stovyklose, Sibire, tremtyje. Kiek daug draugystės plotuose išgyventa heroiško šventumo, mes skaitėme spaudoje, kitų tautybių žmonių pasakojimuose. Draugystės ir kilnaus idealizmo spalvomis nušviestas kelias ir Lietuvai siekiant nepriklausomybės.

DRAUGAS IR DRAUGYSTĖ MŪŠŲ KASDIENINIO GYVENIMO KELYJE

Evangelijoje randame apie 20 Kristaus pamokymų apie draugus ir bičiulius. Žymiai daugiau apie artimo meilę, kuri yra draugystės kelrodis ir švyturys. *Mylėk savo artimą, kaip save patį* — tai antrasis savo svarbumu Dievo įsakymas po pirmojo — *Mylėk savo Viešpatį Dievą*. “Tad visa, ko norite, kad jums darytų žmonės, ir jūs patys jiems darykite, nes tai yra įstatymas ir Pranašai” (Mt 7,12). Tai aukso taisyklė, kuri yra įvaizdi žmonių santykiavime. Kristus įspėja: “Saugokitės netikrų pranašų, kurie ateina pas jus avių kailyje, o viduje yra plėšrūs vilkai” (Mt 7,15). Jie yra gyvenimo menkystė, niekadariai. Tai rakštys, visuomeninės veiklos pabaisos, draugystės išnaudotojai, šeimų niekintojai. Sokratas tokius veidmainius draugus, kurie ieško draugystės ir jaučia malonumą ką blogai darydami, vadina gyvuliais. Tokiems labai tinka pasakymas, kad nėra sunku mirti už draugą, bet daug sunkiau surasti tokį draugą, kuris būtų vertas tavo pasitikėjimo ir mirties. Tikra draugystė turi būti apvainikuota kilnia meile, iškilėmis dvasinėmis gėrybėmis, atviriausiu bendravimu, heroišku pasiaukojimu, nuomonių jungtimi, nuoširdžiais patarimais, atvirumu iki sielos gilumos, amžinu troškimu kitam gėrio — viso to, kas gera, teigiama, dora.

Turbūt mažai kas galėtų atvirai pasakyti, kad neturėjęs draugo ir nepatyręs abipusės draugystės. Dar mažiau būtų tokių, kurie tvirtintų, kad nenori turėti draugų ir nepripažįsta draugystės. O mažiausia būtų atsiskyrėlių, užsidariusių savo kiaute.

Pirmoji draugystė paprastai užsimezga šeimoje, su motina ir tėvu, su broliais ir seserimis. Po to būna vaikystės, jaunystės, brendimo amžiaus ir žilo plauko draugystė.

Tarp daugelio draugų, išsiskirdami rikiuojasi geriausieji draugai. Tai nuoširdžios bičiulystės rūmų statytojai, eję su tavimi per vandenį ir ugnį. Juk gerosie die-

nose visi turi daug draugų, bet tikrą bičiulį tik nelaimėje pažinsi.

Dienų kelyje pasiveja apsvylimas draugais, jiems tavęs išsižadant, išryškėja apgavystė, blogos pramanytos kalbos, pikti žodžiai, įsiliepsnoja kerštavimo ugnys. Kartais tuo atsilyginama už jiems padarytus gerus darbus, už parodytą draugišką meilę.

Kai kada saulėje išgaruoja išdainuota amžina draugystė, mėnulis ją atšaldo, ir pasilieka žmogus atsiskyrėlis, eremitas, apsvylęs gyvenimo draugais. Pasklinda jo šauksmas, lyg tyruose; kur dingo anų gerų dienų draugai, kur pasislėpė prisiekta draugystė?

Kai suėmę Jėzų vyriausieji žydų kunigai jį tardė, vienas iš ten buvusių tarnų smogė jam į veidą. Jėzus jam tarė: “Jei pasakiau netiesą, įrodyk, kad tai netiesa, o jei tiesą — kam mane muši” (Jn 18, 23). Pasitaiko ir draugų tarpe, kai kas nors spjauna tau į veidą, paskelbia įvairias išgalvotas kalbas, suranda būdų skaudžiai apkaltinti, įžeisti. Gal tai iš pavydo, gal kas nors “sakė-pasakė” paskleidė netiesą ir viską suvertė ant nekalto žmogaus galvos. O reikėjo tik kelių minučių laiko, jei norėjo išsiaiškinti, kur buvo tiesa, o kur netiesa. Kiekvieną rytą aušros spinduliai paskleidžia Kristaus žodžius: “Mylėk savo artimą”, o kiek kartų nakties tamsumoje sužibusias žvaigždes pasiekia skundas: “Kam mane muši?” Įsidėmėtina vieno draugyste nusivylusio žmogaus laiško ištrauka, rašyta savo draugams: “Ateis diena, kai susitiksime prie šv. Petro vartų, kur pasibučiuos taika ir teisybė, ‘teisybė jo akivaizdoje vaikščios, o josios pėdom seks Dievo palaima’ (Ps 84, 14). Jei Petras skubėdamas nenorės mano žodžių išklausti, aš dabar prašau palaukti šurpulingai rūstaut ant manęs, negi jau amžiais man rūstūs būsit? Ir, jei norit, šv. Petro didžioje knygoje galite paskaityti, kad visą gyvenimą jus gerbiau, mylėjau, buvau ištikimas draugas ir pirmąją draugystę laikiau didele ir gražia Dievo dovana. ‘Žemėje dygs ištikimybė, iš dangaus pažvelgs meiliai teisybė’ (Ps 84, 12)”.

“MAŽĖJANČIO ” PASAULIO PROVOKACIJA

KUN. JONAS

Mūsų laikai yra geriausia proga įstatyti pasaulį į naują kelią. Ir kas tai padarys? Tai yra mūsų, katalikų, uždavinys, duotas paties Kristaus! Kristaus misija išgelbėti pasaulį teko ir mums, kaip jo mistinio kūno nariams. Tik mums reikia įsisąmoninti ir juste pajusti to uždavinio neatidėliotiną būtinumą. Pasaulis atsidūrė istorijos posūkių kryžkelėje. Daugelis istorikų sutinka, kad keleto ateinančių dešimtmečių įvykiai įstatys pasaulį į tokius bėgius, kuriais jis turės skubėti mažiausiai keletą šimtmečių. Taigi gyvename pereinamąjį laikotarpį. Senoji materialistinė ir individualistinė dvasia miršta. Gimsta naujas dvasios pasaulis. Todėl ne kiek nedelsdami turime atsakyti į klausimą, kas tą pasaulį jungs. Ar naujasis pasaulis bus suformuotas su Kristumi, ar be jo?

Jeigu mes, katalikai, nežiūrėsime į visą pasaulį, t.y. neturėsime jo vizijos, mes pražiopsosime progą pasiekti ir atnaujinti pasaulį Kristuje, kas dabar yra galima ir būtina daryti. Jeigu mums nepasiseks laimėti pasaulio šiuo kritiškuoju momentu, tai kitos progos galime nebesusilaukti ne per daugelį šimtų metų.

Moderniojo susisieikimo priemonių sukurtoji fizinė pasaulio vienybė įgalina pasiekti visus jo užkampius. Visi juntame, kaip pasaulis vis labiau ir labiau “susitraukia”, “sumažėja”. Niujorke galima papusryčiauti, o vakarieniauti prie Pacifiko vandenyno. Seniau kelionė į Europą buvo vienkartinė gyvenimo svajonė, o dabar net eilinis darbininkas gali nuvykti tenai vasaros atostogas praleisti. Transkontinentinis oro susisieikimas atgabeno mums Afrikos ir Azijos žemynus prie pat mūsų durų. Tos tolimos ir izoliuotos džiunglių gilumos, kur žmonės tebegyvena akmens amžiaus ritmu bei tempu, ir aukštosios rytų pasaulio

kultūros nebėra nuo mūsų toliau kaip 40 valandų lėktuvo kelionės.

Bet kam skristi į tolimus kraštus? Kitų tautų kultūros atskrenda pas mus! Radijas, televizija, kinas, užsienio studentai ir svečiai atgabena mums ir Kinijos meną, ir muziką, Pietų Amerikos politines įtampas, arabų kovas su izraelitais į kiekvienus namus. Gyvename keistame pasaulyje ir turime jį suprasti bei priimti tokias išvadas:

1. Mūsų gyvenimas yra neišnarpliojamai susijęs su kitų tautų ir valstybių gyvenimu, tartum mes būtume mažo miestelio artimiausių durų kaimynai.

2. Kiekvienos tautos ramybė ir gerovė, net ir jos egzistencija, pareina nuo visų kitų gerovės, ramybės ir egzistencijos.

3. Koks nors net mažo miestelio įvykis gali turėti kosminių, visus sukrečiančių pasekmių.

Visų svarbiausia yra tai, kad mažėjantis pasaulis yra gilios prasmės ir galimybių išsiskleisti Katalikų Bažnyčiai. Katalikai turėtų džiaugtis, nes šiandien yra lengviau, negu bet kada anksčiau, įvykdyti Kristaus įsakymą: “Eikite ir mokykite visas tautas...” Pirmųjų amžių apaštalai ir krikščionys skleidė Evangeliją Romos imperijos keliais bei pakelėmis, todėl per trejetą šimtmečių galėjo laimėti Kristui kone visą anuomet žinomą pasaulį. Mūsų technologijos išradimai gali padėti nunešti Evangeliją į tolimąsias Afrikos džiungles ir Azijos stepes. Jie gali būti didelė pagalba praplėsti ir pagilinti katalikiškąjį gyvenimą taip pat ir namie.

Žmonijos dvasinis suskilimas versta verčia stengtis tuojau pat statyti pasaulį į naują vienybės kelią Kristuje ir jo Bažnyčioje. Mus taip arti vienas prie kito priglaudusi technika iššaukė krizę. Ji įgalino sukurti “vieną pasaulį”, bet žmonės dar nėra pasirengę sugyventi kaip geri kaimynai. Technikos pažanga gali sutrumpinti fizinius atstumus, bet neįstengia sukurti dvasių artumo, neduoda bendrų siekių ir

tikslų. Nei psichologiškai, nei dvasiškai mes nesame pasirengę gyventi su afrikiečiais, indoneziečiais, kinais, japonais ir kitais, kurie staiga iškilo mūsų horizonte ar net artimiausiame mūsų kvartalo name.

Dvidešimtojo amžiaus karai yra dramatiškiausi to suvienyto ir suskilusio pasaulio situacijos prasiveržimai. Yra ir kitų lengvai randamų pavyzdžių tai krizei iliustruoti: rasiniai nusistatymai, kapitalo ir darbo kovos, šeimų irimas, Afrikos ir Azijos tautų pabudimas ir veržimasis į nepriklausomybę, ekonomišką „atsilikusių tautų“ išnaudojimas, tautų išrovimas iš jų tradicijų, ištremimai iš gimtųjų žemių.

Daugeliui tautų šita krizė atnešė didį vargą, ir jos ieško, kaip iš to vargo išbristi. Pasaulį kankina absoliucių vertybių troškimas ir alkis. Tai parodo desperatiškos pastangos sutvarkyti dabartinį pasaulio chaosą. Tai ypač liečia Afrikos ir Azijos kontinentus bei komunizmo pavergtuosius kraštus, kur buvo sunaikintos dorovinės ir dvasinės vertybės ir visos gyvenimo tradicijos. Pagoniškosios tautos nesėdi ramiai savo tamsybėse, laukdamos, kada jas pasieks krikščionybės šviesa. Jos nagrinėja ir sveria visus pas jas ateinančius pasaulio sąjūdžius. Kiekvienas jų siūlos joms skirtingas schemas civilizacijos vienybei pasiekti. Vienintelis pasaulinio masto sąjūdis, galįs sukurti tikrą dvasių ir širdžių vienybę, yra katalikybė. Bet ją daugeliu atvejų nustelbia komunizmas ir islamizmas. Amerikoje Bažnyčia susiduria su labai subtilia pasaulietiškojo humanizmo jėga, kuri laimi narių nekatalikų tarpe, suskaldo širdis, daugelyje vietovių susilpnina katalikų tikėjimą, patys to net nepastebėdami.

Šių galingų pasaulinių sąjūdžių akivaizdoje, gimstant naujam pasauliui, Bažnyčiai yra ypatingai gera proga parodyti savo dvasiškuosius lobius, o patiems katalikams proga atsigaivinti ir kiekvieną elektrizuoti pasauline vizija. Tik tokiu būdu Bažnyčia pasirodys esanti vienintelis paten-

kinamas ir laimingas atsakymas į visus žmonių reikalus ir tokiu būdu laimėti pasaulį Kristui.

Jau 1950 metais žymus rašytojas Jean Danielou, S.J., kalbėjo katalikių mergaičių suvažiavimui Grailville, OH: „Gyvename tokiais laikais, kad vidutiniškos krikščionybės nepakanka. Šiandien reikia pabusti iš miego ir atverti savo sielas Dvasios įkvėpimui. Dabar yra didingi laikai, kovų laikai, krizių laikai. Rungiamasi dėl žmonių dvasios. Pasaulis labai sumažėjo, ir mes matome, kaip kova eina karštyne ir aršyn. Šiandien vėl reikia rasti globalinės krikščionybės dimensijas. Būsimoje kovose turime išstatyti pasauliui kosmiško masto krikščionybę. Tikroji kova yra dvasių kova. Tikroji pergalė bus laimėta tik dvasinėje plotmėje, ne kraštus užkariaujant, o laimint sielas. Lemiamas yra šis klausimas: ar mes galime savo laikams parodyti pakankamai gyvą, patrauklią, dinamišką ir pilną jaunatviško džiaugsmo krikščionybę? Tik tada laimėsime pasaulio sielas. Vienintelis sąmoningas katalikui galimas atsakymas yra toks: aš noriu tapti Kristaus įrankiu pasauliui atversti. Didingi laikai, dideli įvykiai reikalauja didžių sielų, galinčių suprasti didįjį mūsų laikų Dievo troškimą sielų, visa širdimi ir visomis jėgomis besistengiančių pasiekti visas pasaulio tautas su džiugiaja Kristaus naujiena.

Nė vienas praėjusis šimtmetis neturėjo tokių palankių apaštalavimo progų, kokių turi dabartinis. Kiekvienas katalikas gali gauti dalį garbės, pasidarbuodamas paversti šį šimtmetį vienu iš gyviausių ir stipriausių misijonieriškų laimėjimų”.

PAVOJINGIAUSIAS PRIEŠAS — KOMUNIZMAS

Iki šiol pavojingiausias Bažnyčios ir krikščionybės priešas buvo komunizmas. Jis buvo įsitikinęs ir įtikinėjo kitus, kad seniau visą vakarų civilizaciją jungusi Bažnyčia dabar yra praradusi savo jėgą, seniau intri-

gavusią visą žmoniją. Esą katalikai nustoję domėtis žmogaus problemomis. Tik komunizmas šiandien pateikiąs taip reikalingą jungties dvasią.

Nors komunizmas yra kraštutinė materializmo forma, bet jo jėgą sudaro katalikiškos doktrinos likučiai. Komunizmas rodė kiekvienam žmogui žavią pasaulio viziją. Jis žmonijai parodė išvirkščią Kristaus mistinio kūno idealą, iškreiptą visų žmonių broliškumo pagrindą ir žaidė viltimi, kad žmonės tą tikslą pasieksią, jei ne patys, tai jų vaikai. Pasaulio broliškumo ir vienybės komunizmo skelbtas idealas patraukė tūkstančius visame pasaulyje. Vincent Sheen, aprašydamas savo maskvinius įspūdžius, prisimena jauną amerikietę Rayna Prohme. Ji paaukėjusi savo gyvybę už ką tik aprašytą idealą. Jos užrašuose randamas toks žavingas posmas, kuriuo galėtų pasididžiuoti bet kurio šventojo plunksna: “Jeigu kur yra mušamas krovinių nešikas kinietis, ar aš dėl to nekentėčiau? Kur badu mirštąs indėnas ūkininkas, ir aš nekentėčiau bado kančias?” Kadangi komunistai yra apsėsti vizijos laimėti visą pasaulį, daugelis jų mielai išsižadėjo savo patogumų, net būtiniausių reikmių, ėjo į kalėjimus, norėdami pasiekti savo tikslą. Jų entuziazmas, jų užsispyrimas, jų darbštumas ir pasiaukojimas pagreitino ligšiolinius komunizmo laimėjimus.

Komunizmas yra pavojinga ideologinė jėga ir kartu rimta materialistinė grėsmė. Jis yra toks galingas todėl, kad yra skardus protestas prieš skriaudas, neturtą, skurdą ir neviltį. Komunistai laimėjo visur, kur yra išnaudojamas žmogus. Jie subūrė aplink save daug narių pietryčių Azijoje, pietinėje Afrikoje ir artimuosiuose Rytuose. Visame kolonijų pasaulyje, net ir kai kuriuose Europos kraštuose jie sudarė potencialią grėsmę.

Atsivertęs buvusias Anglijos komunistų laikraščio “Daily Worker” redaktorius Douglas Hyde aprašė nepaprastą jų uolumą: “Tie vyrai išsijuoję darbuojasi, kaip man

atrodo, už pikčiausią tikėjimą pasaulyje. Jų veikla tebūna mums provokacija. Iš tiesų, šio pasaulio vaikai yra išmintingesni už šviesos vaikus”.

Bet šiandien komunizmas jau yra netekęs savo žavumo. Pokario metais įsigalėjęs ne tik Rusijoje, bet ir rytinėje Europoje bei milžiniškoje Kinijoje, ne tik nedavė taip labai geistos laisvės, lygybės ir brolybės bei žadėto rojaus gėrybių, bet vergais pavertė didžiausias žmonių mases, nuskurdino savo kraštus. Rojų sau susikūrė tik jų valdovai partiečiai, diktatoriai ir jų pataikūnai bei žiaurioji policija. Todėl mes dabar ir regime, kaip jų valdomose šalyse žmonės, ypač jų pačių auklėtas jaunimas, stengiasi nusikratyti komunizmo ideologijos. Bet ką geresnio ras tie apviltieji žmonės, jei mes, katalikai, neparodysim savo gyvais pavyzdžiais, kad tik Kristaus mokslas neša žmonijai tikrąjį teisingumą, laimę ir džiaugsmą, gerbia kiekvieną kiekvienos rasės žmogų. Kiekvienam katalikui reikėtų save klausti: ar su manim susidurdami komunistai bei kiti šiuo pasauliu nusivylę žmonės galėtų susižavėti krikščionybe?

ISLAMAS

Antras pavojingumu didžiausias krikščionybės priešas yra Islamas. Tai tikrai labai didelė dvasinė jėga pasaulyje. Ji turi savo pasaulinę viziją su kibirkštėle tiesos. Islame yra daug iš krikščioniškojo tikėjimo pasisavintų elementų. Mahometonai turi labai didelę pagarbą Dievui ir jo didybės nuovoką, nors kartu su tuo jie pasižymi doroviniu palaidumu. Taip šis tikėjimas patenkina žmogaus religijos troškimą ir iš jo nereikalauja tiek daug, kiek katalikybė.

Lietuviai labai mažai nežino apie Islamą, kaip pasaulinę jėgą. Bet paimkime į rankas pasaulio žemėlapi ir susieškokime Islamo užvaldytus kraštus. Mahometonai nesitenkina tik arabų tautomis. Visa Šiaurinė Af-

rika, Viduriniai Rytai, Pakistanas, geroka dalis tolimųjų Rytų, Indonezija — tai vis kone 100% Islamo kraštai. Iš viso pasaulyje yra apie 900 milijonų mahometonų! Iš ten jie skleidžiais ir į kitas šalis, plinta krikščioniškoje Europoje ir Pietų Amerikoje. Jais domisi daugelis amerikiečių, ypač juodoji rasė. Kiekvienas jų yra uolus savo tikėjimo platintojas, nežiūrint kokia būtų jo profesija ar amatas. Jie nesigėdi ir nesivaržo net krikščioniškuose kraštuose septynis kartus kas dieną pasitiesti savo kilimėlių ir melstis viešai, kai yra maldos laikas. Katalikai turėtų žinoti, kad mahometonai turi stipresnį frontą prieš Katalikų Bažnyčios misijas, negu bet kuri kita religija. Visą amžių tarp Afrikos musulmonų gyvenęs ir ten miręs kun. Charles de Foucauld nelaimėjo iš jų nė vieno konvertito. Tuo jis paliudijo, kad visos katalikų pastangos čia liko bergždžios.

O juk buvo laikas, dar penktame šimtetyje, kai Šiaurinė Afrika buvo perdėm katalikiška. Šiandien Islamas ten yra neįveikiama tvirtovė. Iš musulmonų mes, katalikai, turėtume pasimokyti, kaip branginti savo tikėjimą, kaip gyventi pagal jo dėsnius ir kuo uoliausiai apaštalauti. Ne tik kunigai misijonieriai, bet kiekvienas katalikas, ypač mūsų vyrai!

PROTESTANTIZMAS

Katalikų misijoms didelis konkurentas yra protestantizmas. Jie išvysto nepaprastai gyvą ir judrų misijonierišką uolumą. Kai kurios protestantų sektos parodo daug savęs išsižadėjimo, uolumo ir tikro heroiško, kai reikia nešti Evangeliją pasaulio tautoms. Pasauliečiai protestantų misijonieriai dideliais būriais keliauja į Aziją, Afriką, Pietų Ameriką. Vieni ten paaukvoja visą savo gyvenimą, kiti pasidarbuoja keletą metų, Pvz., mormonų jaunimui yra savaime suprantama, kad, baigus studijas, reikės keliauti į misijas ir ten juos turės išlaikyti jų šeima, ne jų bažnyčia. Po du jie ten eina nuo namų prie namų, neapleisdami nė vie-

nos gatvės, kaimo ar miestelio. Kai kurios protestantų sektos siunčia į misijas ne vieną savo dvasininką, bet visą jo šeimą. Tuo požiūriu mūsų broliai protestantai yra toli pralenkę mus, katalikus. Viena katalikė mergina iš Grailville, OH, plaukė laivu į Kiniją, o protestantų misijonierių tame laive buvo 900!

Nors protestantizmas, palyginus su kitomis pasaulinio masto pajėgomis, nėra toks stiprus, bet jo misijinė veikla įrodo, kad ir nedidelis būrelis gali labai daug padaryti, jei tik turi Dievo planų viziją visam pasauliui. Misijų kraštuose protestantizmas kartais sumaišo žmonių galvoseną, kai pas stabmeldžius ateina įvairių sektų misijonieriai ir kiekvienas skelbia kitaip nudažytą Evangeliją, bet visi sakosi atstovaujant tam pačiam Kristui. Tada stabmeldžiai žiūri ir į Katalikų Bažnyčią kaip vieną iš daugelio Europos religijų su savotišku mokslu ir gyvenimo papročiais, bet ne absoliučiai tikrą religiją. Amerikoje neretai pasiekama gražių vaisių, bendradarbiaujant su protestantais socialinio teisingumo klausimais. Reikia tikėtis, kad ir ateityje toks bendradarbiavimas galės pagimdyti didesnės vienybės ir meilės dvasią tarp protestantų ir katalikų.

BIZNIS IR PRAMONĖ

Yra dar viena didelė pasaulinio masto jėga, gresianti Bažnyčiai. Jos šūkis yra: “Gera valia randa kelią”. Tai yra biznis ir pramonė. Tai yra du pastudijuotini pavyzdžiai, kaip reikia pasinaudoti moderniomis priemonėmis pasauliui infiltruoti.

Vargiai rasime didesnio pabūdžio industriją ar biznį, kurio veikla nebūtų pasaulinio masto. Ar tai būtų žemės ūkio padargų, ar tik moterų suknelių gamyba — nesvarbu. “Singer” kompanijos siuvamųjų mašinų agentūrą rasite net ir mažuose Afrikos kaimeliuose. “Coca-Cola” gal yra geriausias pavyzdys, kaip galima pasiekti Kongo džiunglių gilumas ir visą Azijos kontinentą.

Pasauliui visa tai yra Amerikos biznieriško išradingumo simboliai.

Tiesa, daugelis korporacijų žymiai pakėlė materialinį gyvenimo lygį menkai išsivysčiusiuose kraštuose. Bet jos taip pat sukūrė naujų poreikių ir troškimų, kurių anksčiau ten nebuvo. Mums įprasti skelbimai paskleisti visame pasaulyje visomis kalbomis. Nors jau šimtmečiais prekyba buvo pasaulinių užsimojimų profesija, tačiau dabar transportacijos ir komunikacijos išvystymas ją padidino milijonus kartų.

Sunku įsivaizduoti, kaip surevoliucino paprastų Afrikos ar Azijos žmonių gyvenimą tie pramonės pasauliniai užsimojimai. Tas šalis šiandien purto ir krečia nepasitenkinimai, maištavimai, sukilimai, partizaninės kovos už nepriklausomybę. Nors ir netiesiogiai tai galima laikyti ekonomiškos eksploatacijos pasekmėmis. Galima sakyti, kad biznis padaugino darbų galimybes, kad jis pristato žmogaus gyvenimui įvairiausių užsienietiško produktų. Galima kalbėti ir apie tai, kad biznis ir modernioji industrija pavergė žmogų, sumechanizuodama visus darbus. Bet ar vienaip, ar kitaip kalbėsime, negalime nepripažinti, kad biznis su pramone turi pasaulinio masto viziją, ir kad tai išeina jų naudai. Ar tai neturėtų sugėdinti mūsų, katalikų? Kai žmonės tik dėl žemiško pelno keliauja į tamsiausius šios žemės užkampius, siekia aprėpti visą žemės rutulį ir tol nenurimsta, kol jų produktai nepasiekia tolimiausių užkampių, tai kaip mes turėtume stengtis nunešti tiems žmonėms didžiausią turtą, — amžinąjį gyvenimą!

PASAULIETIŠKASIS HUMANIZMAS

Kaip komunizmas, taip ir humanizmas yra krikščionybės iškraipa. Šitos šiandien pasaulį kontroliuojančios jėgos pradžią galima įžiūrėti jau graikiškai romėniškoje Kristaus laikų pūvančioje civilizacijoje. Bet jos suklestėjimas moderniaisiais laikais visų pirma pasirodė paskutinių 500 metų stipriuosiuose “pasaulietinimo” sąjūdžiuose,

pvz., renesanse, reformacijoje, pramonėje ir prancūzų revoliucijose.

Ilgus laikus krikščioniškieji principai formavo vakarų pasaulį. O juos atmetus, gyvenimo fokusas persikėlė iš Dievo į žmogų. Dievo karalystės vieton pakištas idealas: “Gera bendruomenė žemėje”. Krikščioniškųjų motyvų pažadinta ir palai-koma veikla žmonijos labai pajungta grynai pasaulietiškiems sumetimams. Auklėjimas, psichologija, ekonomika, fizikos ir biologijos mokslai lenktyniavo užimti integruojamąjį vaidmenį, kuris pirmiau priklausė teologijai. Kai krikščioniškoji revoliucija stengėsi padaryti visuomenę palankią žmogaus išganymui, tai humanitariškųjų reformatorių margumynai siūlė visas pasaulio negeroves gydančius tikrai žemiškus vaistus.

Vieniems tie vaistai buvo ir tebėra visuotinis žmonių auklėjimas ir apšvietimas; kitiems gimdymų kontrolė, tretiems pramonės suvalstybinimas ir t.t. Kai kurios reformatorių siūlomos priemonės yra geros. Jas siūlo ir krikščioniškieji humanistai. Bet kai kurios yra blogos. Tačiau ta didelė įvairių sąjūdžių ir filosofijų, kurias mes vadiname pasaulietiškojo humanizmo vardu, bendruosius savo principus randa ne priemonėse, o siektinajame tikslė. Jų tikslas yra laikinis, žemiška utopija, kur žmogus būsiąs visai laisvas, išvystysiąs visas savo galias, kur bendruomenė džiaugsis laisve ir teisingumu bei tokia lygybe, kurių, kaip krikščionys gerai žino, žemėje negalima pasiekti. Gana dažnai humanitariškuosius reformatorius įkvepia krikščioniškoji etika. Bet tą etiką jie atplėšia nuo jos vienintelio stipraus fundamento — Kristaus.

Su pasaulietiškojo humanitarų veikla teks susidurti visur, kur tik pasisuksim. Bent dalis šių dienų laimėjimų mokslo, tarptautinių santykių, socialinių reformų srityse priklauso jiems. Pvz., ekonomiškai ir techniškai pagalba menkai išsivysčiusiems kraštams, visuotinis nors tik pradžios mokslas,

Fleitininke, 1987, akvarelė

JĖZUS DEDA VISUOTINĖS BAŽNYČIOS PAGRINDUS

WILHELM SCHMIDT

Čia yra ištrauka iš Kristaus gyvenimo aprašymo, parašyto žmogaus, kuris visą savo gyvenimą buvo paskyręs pasaulio pirmųjų religijų studijoms. (Plačiau apie jį buvo š.m. „Laiškų lietuviams“ Nr. 1).

Vertėjas

JĖZUS ŠIANDIENINĖJE SYRIJOJE

Jėzus su savo mokiniams pasiekė kaimus, kurie priklauso Pilypo Cezarėjos miestui. Tai yra tolimiausia jo kelionių vieta į šiaurę. Tas miestas yra šiandieninėje Syrijoje. Toliau į šiaurę Jėzus nėjo. Miestas yra gavęs vardą iš kunigaikščio Pilypo, kuris yra jį pastatęs. Cezarėjos vardas jam buvo suteiktas dėl Romos cėsoriaus Tiberijaus.

Kraštas, į kurį Jėzus buvo atvykęs, jungė neturtą ir didingumą. Tai yra žavus miškų, pievų ir dirbamų laukų junginys, per kurį teka trys upeliai, kurie, prieš įtekėdami į Jordaną, susijungia. Šis kraštas yra atribotas ir kartu atskirtas nuo Hermono kalno šlaitų, kuris savo snieguotomis viršūnėmis siekia 3000 metrų aukščio.

Atvykęs į šią didingą ir gražią aplinką, Jėzus atsiskiria nuo savo mokinių ir pats vienas atsideda malda. Jo vieniša malda visada yra įvadas į didesnius įvykius. Jis visada jautė gyvą reikalą būti vienas su savo Tėvu, artėjant svarbesniems įvykiams. Šventame pokalbyje su juo jis norėjo praleisti laiką ir išprašyti jiems jo malonę. Maldoje jis pasiliko ilgai. Po šios maldos jis nėjo pas mokinius; jie atėjo pas jį. Jie buvo pajutę jo reikalingumą.

Tačiau atrodo, kad tas jų atėjimas nesudarė Jėzui nepatogumo. Jis iškėlė jiems du klausimus, kurių pirmasis buvo tik įvadas į antrąjį. Antrasis buvo pagrindinis. Jis buvo pilnas daug sveriančios prasmės ir toli siekiančių pasekmių. Galima manyti, kad Jėzus kaip tik savo malda mokinius parengė, kad jie galėtų apsispręsti.

Pirmas klausimas, kurį jis savo apaštalams bei mokiniams iškėlė, buvo: „Ką žmonės sako apie mane, kas aš esu?“ Kodėl Jėzus tai klausia savo mokinių? Ar jis pats nebūtų galėjęs į jį duoti geresnį atsakymą? Gal jis manė, kad jo mokiniai, kurie turėjo

darbininkų unijos, Jungtinių Tautų Organizacija, socialinis draudimas, legalinė mažumų teisių apsauga ir kt. Humanitariniai motyvai sužavi ne vieną jaunuolį, kuris patraukia Pietų Amerikon, Azijon ar Afrikon pasidarbuoti tautų kultūriniam ir socialiniam lygiui pakelti, veikti tarp neturtingųjų. Pasaulietiškas humanizmas žada prisilgtiesiems ir persekiojamiesiems, alksantiems ir ligoniams pamažėle pagerinti jų būvį ir išlaisvinti žmogų tiek, kad jis galėtų realizuoti savo paskyrimą, koks jis bebūtų. Tačiau jei mes, katalikai, būtume persiėmę iki kaulų smegenų dieviškosiomis Kristaus apreikštomis tiesomis, jei mes rimtai

laikytumės jo duotų krikščioniškosios žmonių meilės įsakymų ir suprustume, kaip labai mes esame reikalingi savo Išganytojui pasiekti viso pasaulio žmoniją, tai mes negalėtume ramiai sėdėti ir snausti minkštasuoliuose ir pasitenkinti geru darbu bei uždarbiu, kad galėtume padidinti savo banko sąskaitas. Mums tikrai labai rūpėtų laimėti žmones amžinosios dieviškos laimės gyvenimui, todėl nesigailėtume nei darbo, nei lėšų Bažnyčios misijai paremti. Atsirastų ir jaunimo kunigų seminarijose bei vienuolynuose nešti pasauliui Kristų, kurs be jų pagalbos negalės ten patekti. Mums būtinai reikalinga pasaulinė vizija!

daugiau santykių su žmonėmis, girdėjo tuos žmones apie tai laisviau išsireiškiant.

Atsakymai į šį klausimą buvo įvairūs. Jus galima suskirstyti į tris ar keturias grupes. Vieni sakė, kad Jėzus yra iš mirties prisikėlęs Jonas Krikštytojas. Šis atsakymas galėjo kilti tik iš labai negudrių žmonių. Jie galėjo būti tik tie, kurie ką nors apie Jėzų buvo girdėję, kaip pvz., Galilėjos kunigaikštis Erodas. Kiti sakė, kad Jėzus yra pranašas Elisas, kuris turi pasirodyti prieš pasaulio pabaigą. Tas atsakymas reikštų, kad Jėzus yra tik Mesijo pirmtakas. Trečioji grupė manė, kad Jėzus yra Jeremijas ar kuris kitas iš pranašų. Tomis nuomonėmis visuomenės pažiūros apie Jėzų, žinoma, nebuvo išsemtos. Bet jos buvo pagrindinės. Tačiau ir jos buvo pakankamai viena nuo kitos skirtingos. Šiose pažiūrose trūko tos, kurios Jėzus labiausiai laukė. Po tokios daugybės jo pastangų ir darbų visuomenėje, po daugelio stebuklų ir geradarysčių tos pažiūros nesulaukęs, Jėzus, be abejo, turėjo būti skaudžiai nusivylęs.

JĖZUS IŠRENKA PETRĄ BAŽNYČIOS GALVĄ

Kad Jėzus iš tikrųjų laukė kito atsakymo, tai aiškėja iš jo klausimo tono, kurį jis, kaip lemiantį klausimą, po to iškėlė savo mokiniams. Jis klausė: “O ką jūs sakote, kas aš esu?”

Į pirmąjį klausimą nuskambėjo įvairūs atsakymai. Dabar buvo duotas vienas atsakymas, aiškus ir tvirtas, pasakytas visų vardu. Tai buvo Petro balsas, kurį Jėzus jau buvo parinkęs visų vadu ir kuris vieną kartą visų vardu jau buvo pasisakęs už Jėzų. Tai buvo taip pat lemtingas momentas po pirmojo duonos padauginimo. Tada Petras, nors neigiama forma, visų vardu pasisakė už pasilikimą su Jėzumi.

(Tada buvo tokia situacija, kai po Jėzaus kalbos apie jo kūno valgymą daug klausytojų pasipiktino ir nuo jo atsitraukė. Tada Jėzus paklausė apaštalų, ar ir jie nori jį pa-

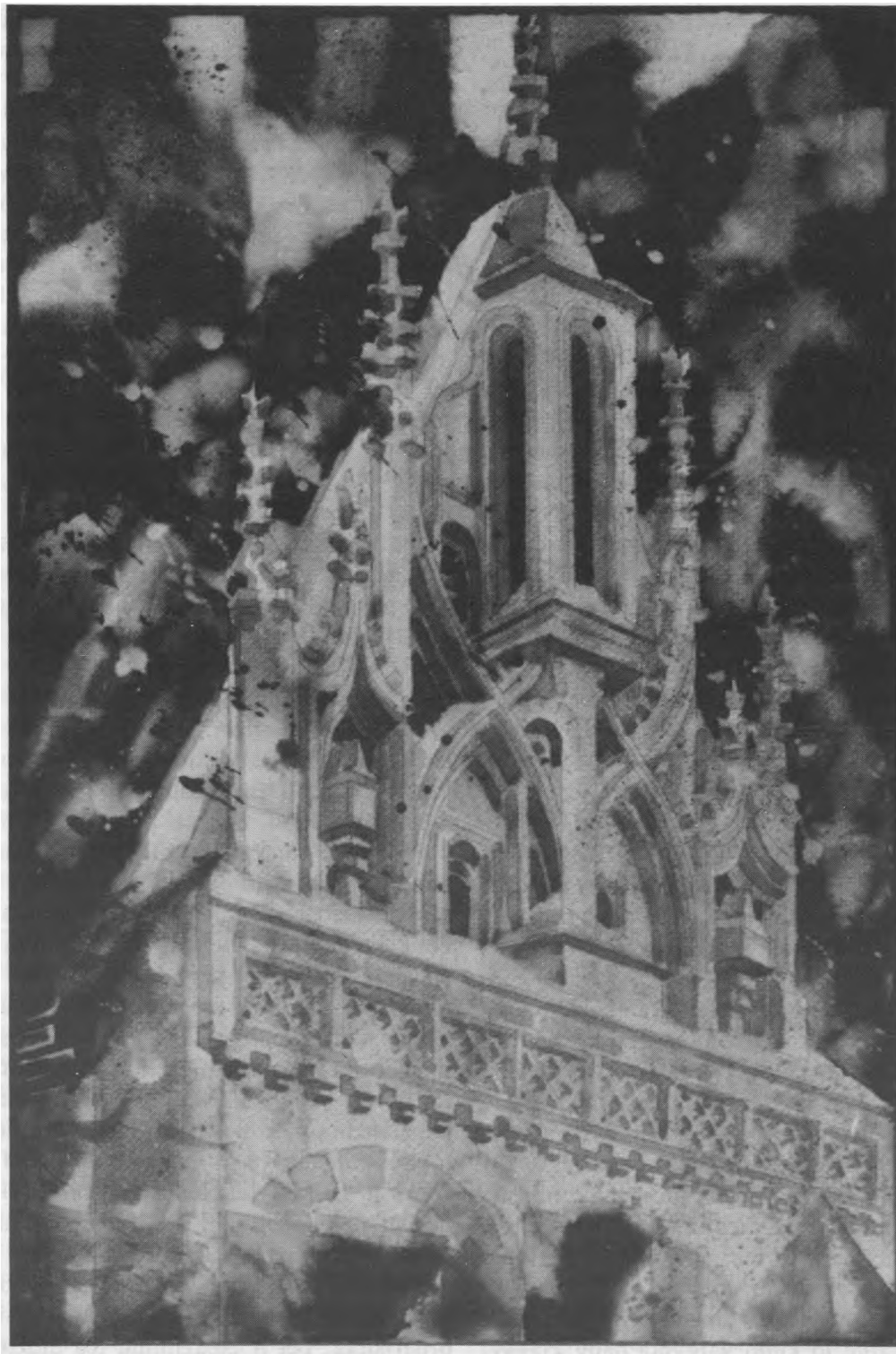
likti. Petras atsakė: “Viešpatie, kur mes eisime? Tu turi amžino gyvenimo žodžius”. Vert.).

Taip ir dabar Petras imasi žodžio, ir jo atsakymas yra toks: “Mes tikime, kad tu esi Pateptasis — Kristus — Mesijas — Gyvojo Dievo Sūnus”. Tai buvo atsakymas, kurio Jėzus laukė, jei ne iš kitų, tai bent iš savo mokinių. Ir kai jis jo sulaukė, jo širdis prisipildė viską užliejančio džiaugsmo. Kad Jėzus šiame gražiai suformuluotame atsakyme pažino asmeninį Petro nuopelną, tai aiškėja iš jo džiaugsmo, kaip jis už šitą atsakymą dėkojo.

“Palaimintas esi, Jonos sūnau Simonai, nes ne kraujas ir kūnas tai tau apreiškė, bet mano Tėvas, kuris yra danguje. Ir aš tau sakau: tu Petras (uola), ir ant tos uolos aš pastatysiu savo Bažnyčią, ir pragaro vartai jos nenugalės. Aš tau duosiu dangaus karalystės raktus; ką tu suriši žemėje, bus suriša ir danguje, ir ką tu atriši žemėje, bus atriša ir danguje”.

Šiuose plasnojančiuose žodžiuose, kurie išsiveržė iš Kristaus širdies, yra džiaugsmo prasiveržimas. Jėzus dabar stovi prie savo veiklos pabaigos. Kad tai pasiektų, jis daug vargingai ir rūpestingai dirbo; jis ir norėjo tam tikslui savo mokinius ir apaštalus paruošti. Dabar aiškėja, kad tas atrodantis betikslis ėjimas iš vienos vietos kiton turėjo specialų tikslą — juos šiam reikalui paruošti. Jo tikslas buvo mokinius atpratinti nuo visuomeninės pagarbos, prie kurios jie buvo pripratę mokytojo triumfo dienomis. Jis norėjo juos išstatyti kovai, visuomenės nepalankumui ir persekiojimui, kad jie ir tokiais laikais pasilikytų ištikimi. Dėl to Jėzus jų ištikimybės klausimą jiems iškėlė ne dėl jo pasisekimų, bet dabar, kai atėjo laikas apščiai paragauti nesėkmių.

Dabar, kai Jėzus yra nustatęs, kad jo mokiniai jam yra ištikimi ne vien asmeniui prisirišimu, bet ir išpažinimu tos didžiulės pasiuntinybės, kurią jis yra gavęs iš Tėvo, tai jis yra visiškai patenkintas ir džiaugs-

Perkūno namas, 1987, akvarelē

mingai dėkingas. Atrodo, kad visoks delsimas ir neapsisprendimas nuo jo yra atkritęs. Jis vėl yra pilnas energijos ir noro veikti. Tačiau tai bus ne toks veikimas, kuris būtų aklas ir betikslis, bet planingas, kuris turi aiškų tikslą ir jo siekia.

Tai kaip tik ir pasirodė pilnais jėgos ir majestotiškos išraiškos žodžiais, pasakytais po šv. Petro išpažinimo. Ne žmonių atsimetimo griuvėsius Jėzus dabar turi prieš savo akis, bet gerai susijusią bendruomenę. Tai yra galingas pastatas ir stipri tvirtovė, pastatyta ant uolos, kuri pergalingai atlaikys visas pragaro audras.

Dangaus karalystė, kurią jis nori statyti, jau seniai nebėra vien palaidų individų rinkinys. Dar prieš savo pamokslą nuo kalno Jėzus buvo pradėjęs telkti hierarchiškai organizuotą vienetą. Tada jis pasirinko būrį mokinių, iš kurių vėl išskyrė mažesnią skaičių rinktinių, aukščiau pastatytų asmenų — dvylika apaštalų.

Šiandien jis užbaigia tą darbą, apvainikuodamas savo kūrinių viršūnę, tokiu būdu sudarydamas jo vienybę. Jo tvirtumą jis užtikrina tuo būdu, kad ši viršūnė kartu reikšis ir kaip to kūrinio uolinis pagrindas, ant kurio jis yra pastatytas. Bet nėra negyva masė, kuri nuo šio pagrindo kyla. Tai yra gyvas organizmas, tai yra gyvastingų jėgų bangavimas. Tai yra valdymas ir įsakymas hierarchiškai sutvarkytoms jėgoms, kurio raktą jis taip pat perduoda Petru. Jo žemiškas surišimas ir atišimas savo pripažinimo susilaukia danguje.

Tai yra didingas kūriny, kurį Jėzus paleidžia veikti. Tai yra kartu milžiniška galia, kuri suteikiama vienam žmogui. Žinoma, visa tai yra sukurta tam laikui, kada pats Jėzus nebebus žemėje Dievo karalystės pagrindu. Ji išeis ir anapus Petro gyvenimo laikotarpio, nes aišku, kad jo gyvenimo neužteks Dievo karalystės visumai žemėje įgyvendinti.

Šiandien Jėzus leidžia prieš savo mokinių akis iškilti didingam ateities reginiui,

lyg atlygindamas jiems už jų ištikimybės pareiškimą. Taip pat tuo būdu jis nori sustiprinti ir sutvirtinti jų tikėjimą. Ta vizija nori jiems parodyti, kad jų mokytojas nesijaučia nugalėtas ir nėra priverstas trauktis. Jis su pilnu pasitikėjimu eina į naują pergalės žygį, kurio pabaigos neįmanoma apžvelgti.

Jėzus dabar mano, kad jų tikėjimas ir meilė jam yra pagrįsta ir kad jis gali pradėti kalbėti apie kelią, kuriuo jis ir jie šio žavaus tikslo turės siekti. Tas kelias, žinoma, yra sunkus. Savo mokiniams ligi šiol apie tai jis beveik nieko ar tik nedaug yra užsiminęs. Tačiau jis mano, kad dabar yra atėjęs laikas apie tai atvirai ir be nutylėjimų kalbėti. Tai daryti jis pradeda nuo ypatingo pamokymo Petru, kad jis tikėtų tam aukštam uždaviniui, kuriam jis jį išrinko.

PRANEŠIMAS APIE BŪSIMUS KENTĖJIMUS

Ši pranešimą Jėzus pradeda betarpiškai po Petro išpažinimo. Taip pat jis įsakmiai uždraudžia kitiems pasakoti tai, ką Petras visų vardu yra išpažinęs. Nes kiti žmonės apie Mesiją turi visai kitokią sampratą, negu Jėzus jiems nori čia parodyti.

Jis dabar be jokios priedangos jiems pasako, kad jam reikia eiti į Jeruzalę, daug iškentėti nuo dvasinių ir pasaulietiško tautos autoritetų, seniūnų ir vyriausių kunigų, būti nužudytam ir trečią dieną vėl prisikelti. Tai buvo žiauriai sukrečianti žinia, išmetusi juos iš dangaus, į kurį Jėzaus paskelbimas Petru galėjo būti juos ikėlęs. Šį pranešimą jie turėjo priimti, kaip perkūno trenksmą ir atskirais jo griausmais leisti nusėsti savo sielose. Jie pasijuto taip apstulbinti, kad paskutinė pranešimo dalis apie prisikėlimą iš mirties trečią dieną net nepasiekė jų sąmonių.

Kad šitoks buvo pranešimo padarinys, tuoj pat paaiškėjo iš apaštalo Petro laikysenos, kuris savo tikėjimą buvo taip puikiai išpažinęs. Dabar jis visiškai išejo iš pusiausvyros ir dėl jam suteiktos galios tarėsi

turįs teisę ir pareigą Jėzų nuo to atkalbėti. Jis išdrįso jam stipriai pasakyti: “Saugok Dieve, Viešpatie, to tau neturi atsitikti!”

PETRO ATSTŪMIMAS

Pervėręs Petrą savo žvilgsniu, Jėzus jam grubiai sako: “Eik šalin nuo manęs, šėtone. Tu esi man papiktinimas. Tu mąstai ne Dievo, o žmonių mintis”.

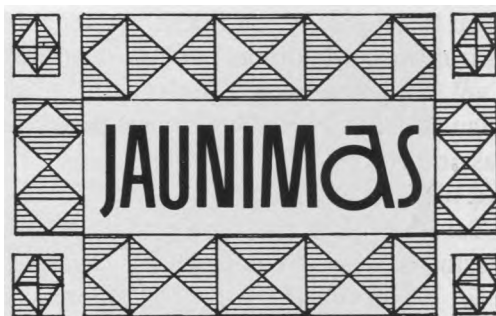
Jėzaus pareiškimo išgąsdintas, Petras atsitraukia. Jis tai pasakė gera valia, norėdamas gero savo mokytojui. Tačiau jis per daug sau leido. Ir ne tik dėl jo paties, bet ir dėl kitų mokinių Jėzus turėjo jį grąžinti į savo ribas. Kodėl tai buvo padaryta tokiu aštriu būdu, mums sunku iškart suprasti. Šiek tiek šviesos tam klausimui galime gauti, jei prisimintume, kad Jėzus buvo pasakęs, jog jam reikia eiti Jeruzalėn ir kad reikia ten kentėti ir būti nužudytam.

Kas gali Jėzui tokį reikalingumą uždėti, jei ne dangiškasis Tėvas! Tai, ką Jėzus pasakė apie kentėjimus ir mirtį, priklauso taip pat tai didžiulei pasiuntinybei, kurią Tėvas jam buvo pavedęs. Taigi tai, ką Jėzus buvo pasakęs mokiniams, buvo Dievo mintis. Tai, ką Petras turėjo galvoje, buvo žmonių mintis, atitinkanti natūralų žmogaus jausmų bodejimąsi kentėjimais ir mirtimi. Kokių būdu ir kodėl kentėjimai ir mirtis yra Dievo mintis ir priklauso jo pasiuntinybei, Jėzus čia nepaaiškina. Tačiau šie dalykai turi būti glaudžiai susiję, nes Jėzus su tokiu pasipiktinimu ir taip aštriai atmeta Petro pasiūlymą, norintį jį nuo šios savo pasiuntinybės nukreipti.

KENTĖJIMŲ PROGRAMA

Jėzus, susišaukęs savo mokinius ir kitus žmones, kalbėjo jiems apie tai, ką jis iš dalies apaštalams jų išrinkimo proga buvo pasakęs ir šiaip neretai pakartojęs.

Tie žodžiai pasako, kad jis reikalauja tik to, ką jis pats laisva valia prisiima, ir kad jo mokiniai neturi delsti tai prisiimti.

Mandagumas — ar man?

Jaunimo konkurse V premiją laimėjęs rašiny

Marius Polikaitis

Dabartinis jaunimas viskuo domisi. Šių laikų jauni žmonės kalba apie religiją, kultūrą, politiką, muziką ir sportą. Tačiau beveik kiekvienas jaunuolis drąsiai prisipažįsta, kad mažai žino apie mandagumą ir beveik visai nesidomi mandagumo taisyklėmis.

Nors tėvai, mokytojai ir kiti vyresnieji mus moko ir pataria, kaip reikia elgtis, mūsų jauni-

Aukos, kurias jie padarys, nereiškia jokio nuostolio, bet yra tikras, pastovus laimėjimas.

“Kas nori mane sekti, tegul išsižada savęs, ima savo kryžių ir seka mane”... “Kas nori savo sielą išgelbėti, ją praras. Tačiau kas ją praras dėl manęs ir Evangelijos, tas ją išgelbės. Kokia nauda žmogui, jeigu jis visą pasaulį laimėtų, bet savo sielai turėtų nuostolių. Arba ką gali žmogus duoti kaip lygios vertės dalyką už savo sielą?”... “Kas manęs ir mano žodžių gėdinasi šios svetimaujančios ir nuodėmingos kartos akivaizdoje, to Žmogaus Sūnus išsižadės, kai jis atvyks savo ir savo Tėvo garbėje kartu su šventais angelais. Tada jis kiekvienam atlygins pagal jo darbą” (plg. Mt. 16, 24-28; Mk 8, 32-38; Lk 9,9-27).

(B.d.)

Išvertė V. Bagdanavičius

mui “ačiū”, “prašau” ir “atsiprašau” yra beveik svetimi žodžiai. Dažnai matome jaunos žmones, sukėlusius kojas ant stalų. Net pasitaiko tokių, kurie pamiršta nusiimti kepurę, kai įeina į kambarį. Pastebime, kad ne visi jauni lietuviai gerbia vyresnius žmones — jiems neužleidžia sėdimų vietų arba neatidaro durų.

Gyvename krašte, kuris nepasižymi dideliu jaunimo auklėjimu, bet lietuviai jaunuoliai turėtų išsiskirti iš kitų draugų mandagiu elgesiu. Jie turėtų domėtis mandagumo taisyklėmis ir stengtis jas įgyvendinti.

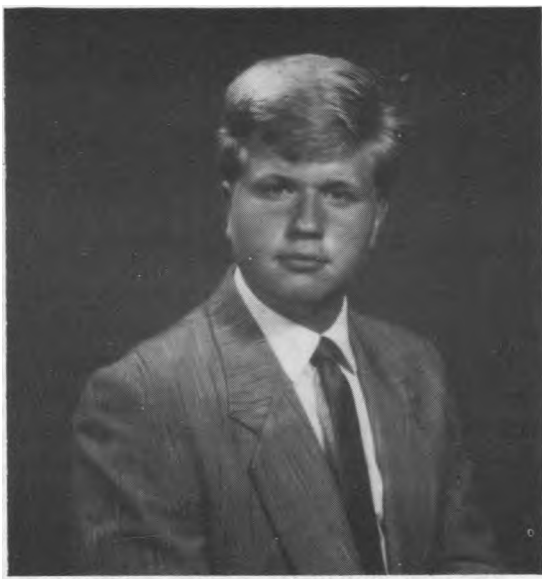
Mandagumas arba elgesio taisyklės yra žmonių bendravimas, kuris pasireiškia mokėjimu atsižvelgti į kitus ir parodyti kitam pagarbą. Mandagus žmogus yra taktiškas ir palankus. Jis gražiai laikosi ir sugeba tinkamai vartoti įprastas socialinio bendravimo formas.

Mandagumas yra svarbus kultūringo asmens reiškinys. Jis reikalingas, kad bendravimas su žmonėmis būtų malonesnis, o pats gyvenimas — patogesnis. Mandagumas dažnai teigiamai kitus paveikia. Mandagūs žmonės parodo, kad jie nėra savanaudiški. Jiems rūpi kitų norai ir jie gerbia kitų teises. Su mandagumu galima daug pasiekti ir laimėti.

Dažnai yra manoma, kad mandagumas yra naudojamas tik ypatingais atvejais, kaip bažnyčioje, koncerte, baliuje. Tačiau mandagumas turi būti visur ir visada. Vidinis mandagumas reiškiasi kasdieniniame gyvenime. Auklėjimo keliu jis yra tapęs žmogaus charakterio ypatybe. Vidinis mandagumas valdo žmogaus elgesį ir parodo nuoširdžią pagarbą kitam žmogui. Komercinis mandagumas yra labiau paviršutinis. Jis kyla iš noro savo rodomu palankumu paveikti kitą ir turėti iš jo naudos.

Žmogus kuria savo padės gyvenimą — duoda jam kryptį, formą ir turinį. Nuo paties žmogaus priklauso, kuo jis bus ir ką pasieks. Šioje kūryboje labai didelės reikšmės turi elgesys ir mandagumas. Mes turime žinoti, kaip mandagiai elgtis, mes turime įprasti taip elgtis ir turime pagrįsti savo elgesį aukštais motyvais.

Stebėdami žmones ir klausydami vyresniųjų patarimų, mes galime išmokti mandagiai elgtis. Tačiau vien žinojimas mažai mums padės, jeigu nebus įpročio. Visą laiką reikia mandagiai laikytis. Reikia sekti save ir tikrinti savo veiksmus: kaip eini, kaip sėdi, kaip laikai rankas,

Marius Polikaitis

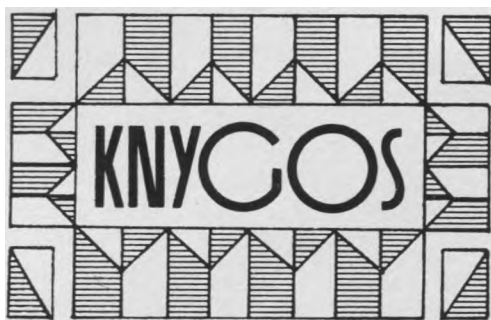
galvą. Tai turi mums rūpėti kiekvienu momentu.

Mūsų elgesys turi remtis aiškiais motyvais — savigarpa ir kitų gerbimu. Kas save gerbia, tas visuomet vienodai elgiasi. Tie, kurie save kontroliuoja tik viešumoje, parodo, kad mandagumas jiems nėra savas — dar nesuaugęs su jų asmeniu.

Visos mandagumo taisyklės su kitais kyla iš pagarbos žmogui. Pagarbos laipsniai yra nustatomi pagal amžių, lytį ir padėtį. Jaunesnis gerbia vyresnį, vyras — moterį, mokinys - mokytoją ir t.t. Tikroji kitų pagarpa išauga ne iš taisyklių, bet iš moralinių nusiteikimų. Mandagumo taisyklės įgyja tikrą vertę, kai jos virsta tauraus žmogiškumo dorybėmis.

Nors kai kurios taisyklės keičiasi, mandagumas yra vertinamas ir branginamas visame pasaulyje. Mandagumas žmones puošia. Mandagūs žmonės yra mylimi, gerbiami ir jiems geriau gyventi. Savo šviesią nuotaiką jie skleidžia kitiems ir gerina pasaulį.

■ Lietuvoje filmų direktorius Arūnas Žebriūnas negavo leidimo susukti filmą “Marija, Marija”, kur jis norėjo pavaizduoti tremtinių golgotos keliones į įvairias Sovietų koncentracijos mirties vietas. Yra žinių, kad jis filmą vis dėlto esąs susukęs savo asmeniškėmis jėgomis.

Br. Railos “Kryžkelės”

Alė Rūta

Rašytojas-žurnalistas Bronys Raila 12 m. užsiėmė radijo žurnalizmu — prakalbomis į Lietuvą, siekdamas, kaip pats “Kryžkelėse” pasisako: “Atitaisinėti Lietuvos buvusio ir dabarties gyvenimo sovietiškus klastojimus, iškraipymus, prasimanymus, naivią demagogiją: aiškintis Lietuvos likimą ir laikyseną mūsų tautos išlikimo ir tautinės atsparos plotmėje, kantriai priminti ir brandinti Vakarų demokratinę idėjų sampratą, laisvo ir padoraus žmogaus gyvenimo turinį; stiprinti atstatysimos tautinės laisvės ir mūsų valstybinės nepriklausomybės troškimų ir idealų vizijom” (397 psl).

Savo 12-kos metų prakalbas Br. Raila išspausdino knygoje; “Kryžkelės” yra ketvirtoji knyga, apimanti laikotarpį 1986 - 1988 m. Pirmosios trys knygos: “Vaivos rykštė”, “Kitokios Lietuvos ilgesys” ir “Tave mylėti tegalima iš tolo”. “Kryžkelių” puspenkto šimto puslapių tekste rasime devynis skyrius, įvairių temų prakalbomis atremiančius sovietinį melą ir smurtą. Čia yra apie Sovietų įvairiųjų krizių kryžkeles, apie asmens teisių parodiją, apie istorinius klastojimus, pavyzdžiui, nuolat teigiant, kad Nepriklausomos Lietuvos kaip ir nebuvo, kad tai tik buržuazijos įsiterpimas į Kapsuko socialistinę santvarką, kuri 1940 m. liaudies valia buvusi atstatyta... Nemažai apie rezistenciją, bendravimą su tauta kultūros plotmėje; ta tema įdomūs pasikalbėjimai su poetais Tomu Venclova ir Antanu Gustaičiu, Stasiu Santvaru, žurnaliste Rita Baltušyte. Pakeninama ir Gor-

bačiovo “perestroika”, užsimenama apie laisvumą Lietuvoje; kadangi knyga spaudai paruošta anksčiau, tai nėra pačių naujausių tautos atgimimo aktualijų.

Knyga lengvai skaitoma, patraukli ne vien temų įvairumu, o ir sklandžia, taisyklinga bei stilinga lietuvių kalba. Mažai ir nežymių korektūros klaidų terandama, kas reta šių dienų išleidimųose. Skoningas, dailus knygos viršelis ir aplankas.

Bronys Raila — “Kryžkelės”. Lietuviškos Knygos Klubas leidinys 1989 m. Aplankas dail. Vytauto O. Virkau. Tiražas — 1000 egz., kaina 10 dol. Gaunama “Drauge” ir pas kitus knygų platintojus.

Atsiųsta paminėti

Stasys Maziliauskas. LIETUVIŲ KELIAS KRIKŠČIONYBĖN. Istorinė apžvalga. Išleido Amberland Publishing Company ir Litanistikos tyrimo ir studijų centras. 311 psl., kaina 10 dol. Sutelkta labai daug įdomios istorinės medžiagos.

ATEITIS. Ateitininkų federacijos katalikiškos lietuviškos orientacijos žurnalas. Nr. 4. Redaguoja Danutė Bindokienė, 7155 S. Homan Avė., Chicago, IL 60629. Administratorius Juozas Polikaitis, 7235 S. Sacramento Avė., Chicago, IL 60629.

Turbūt reikėtų eiti toli į praeitį, kad “Ateityje” rastume tokią taisyklingą kalbą, kaip dabar. Labai girtina, kad įvestas ir kalbos skyrius, kurio patarimai dabar taip reikalingi ne tik mūsų jaunimui, bet ir vyresniesiems.

■ Lietuvos katalikų delegacija 1989 m. gegužės 15-19 d. dalyvavo Tarptautinėje ekumeninėje konferencijoje Bazelyje, Šveicarijoje. Tame suvažiavime dalyvavo: vysk. V. Michelevičius, “Katalikų pasaulio” vyr. red. kun. V. Aliulis, Panevėžio katedros rektorius kun. J. Antanavičius, “Caritas” organizacijos atstovės Ona Kazlienė ir Jadvyga Stanelytė, katalikų spaudos darbuotojai Petras Kimbrys ir Vytautas Ališauskas. Lietuvos delegatai atsisakė kortelių, kur buvo pažymėta, kad jie Sovietų Sąjungos atstovai, išreikalavo pašto dėžutės su užrašu: “Lietuva”. Lietuviai susilaukė prielankumo, ypač iš škotų ir airių.

Paruošė GEDIMINAS VAKARIS

LIETUVOS AUKŠTIEJI DVASININKAI SUSITIKO SU LIETUVOS RESPUBLIKOS VADOVYBE

Algirdas Brazauskas, Valerijonas Baltrūnas, Vytautas Sakalauskas susitiko su Lietuvos Katalikų Bažnyčios vyskupų konferencijos pirmininku, Kauno arkivyskupu ordinaru kardinolu Vincentu Sladkevičiumi, Vilniaus arkivyskupu ordinaru Julijonu Steponavičiumi, vyskupais Juozapu Matulaičiu, Vladu Michelevičiumi, Juozu Preikštu, Antanu Vaičiumi, Juozapu Žemaičiu, Stačiatikių Bažnyčios Vilniaus ir Lietuvos vyskupu Antonijum, Lietuvos Evangelikų Liuteronų Bažnyčios konsistorijos pirmininku vyskupu Jonu Kalvanu, Lietuvos Evangelikų Reformatų Bažnyčios konsistorijos pirmininku kunigu Reinholdu Moru, Lietuvos Aukščiausios Sentikių Tarybos pirmininku Ivanu Jagorovu, evangelikų tikėjimo krikščionių bažnyčių vyresniuoju presbiteriu Ivanu Panko. Susitikime taip pat dalyvavo Respublikos Ministrų Tarybos pirmininko pavaduotojas Petras Ignotas, LKP CK ideologijos skyriaus vedėjas Justas Paleckis, Religijų reikalų tarybos prie TSRS Ministrų Tarybos Įgaliotinis Kazimieras Valančius.

V. Klikūnienė pasveikino atvykusius į susirinkimą aukštuosius dvasininkus. Atskirai palinkėjo visokeriopos sėkmės pastaruoju metu pradėjusiems eiti naujas pareigas Kauno tarpdiecezinės kunigų seminarijos rektoriui vyskupiui Vladui Michelevičiui ir Lietuvos Stačiatikių Bažnyčios vadovui vyskupiui Antonijui.

P. Ignotas painformavo, kas pastaruoju metu padaryta Lietuvos tikinčiųjų poreikiams tenkinti. Toliau tvarkoma Vilniaus Arkikatedra, šiemet bus atlikta darbų už pusę milijono rublių.

Užsakytos skulptūros, kurios bus atstatytos virš Arkikatedros portalo, iki sausio mėnesio bus kurijai grąžinta ir Arkikatedros varpinė. Restauruojama Šv. Kazimiero bažnyčia. Numatyti Visų Šventų, Šv. Jokūbo ir Pilypo, Šv. Baltramiejaus bažnyčių grąžinimo tikintiesiems terminai. Kitais metais iškėlus "Kronikos" kino teatrą, jo pastatas bus perduotas Evangelikų liuteronų religinei bendruomenei. Susitarta, kad bus atstatytos Vilniaus Kalvarijos. Kauno kunigų seminarijai perduotos papildomos patalpos. Rengiamasi restauruoti ir tada perduoti tikintiesiems Šv. Gertrūdės bažnyčią. "Bangos" susivienijimui pasistačius naują cechą, bus tikintiesiems grąžinta Prisikėlimo bažnyčia ir pradėta baigti jos statyba. Buvo paminėta, kad nuo 1988 m. liepos mėnesio įregistruota 30 naujų religinių bendruomenių, sugrąžinta 19 bažnyčių, leista statyti 13 naujų maldos namų.

Kardinolas Vincentas Sladkevičius pasakė, jog gyvenimas įrodė, kad geranoriškai galima išspręsti visus klausimus. Pastaraisiais metais nusiteikimas religijos atžvilgiu pasikeitė, ir mes tuo džiaugiamės, tai pastebime ir vertiname. Naujo požiūrio pradžia gyvastinga. Kartu mes pripažįstame, kad srovei reikalingi ir krantai. Nors ir kokia būtų gaivi srovė, be krantų ji gali virsti ir potvyniu, ir pelke. Ir labai norėtusi, sakė kardinolas, kad netektų suabejoti, ar geranoriškumas religijos atžvilgiu nėra tik išorinis, suvaidintas. Kardinolas pasiūlė kartu paieškoti galimybių, kad televizijos transliuojamas religines valandėles, kurias labai palankiai sutiko visa Lietuva, galėtų pažiūrėti kuo daugiau žmonių.

Susitikimo dalyviai iškėlė ir šiandien spręstinių, ir tolimesnius darbus liečiančių klausimų. Buvo paliesta ir pasaulietiniams reikalams naudojamų bažnyčių ir kitų sakralinės paskirties pastatų priežiūra, ir atkurto Telšių kunigų seminarijos materialinė bazė, ir karinę tarnybą einančių Lietuvos vaikų reikalai. Visi jie buvo dėmesingai išklausyti.

Susitikimo pabaigoje Algirdas Brazauskas pasveikino kardinolą V. Sladkevičių su 69-osiomis gimimo metinėmis.

Susitikimo nuotaika buvo broliška ir draugiška, pasakė kardinolas, padėkojęs už sveikinimus. Norėjome išsakyti, kas rūpi, ir malonu, kad tai buvo palankiai sutikta. (Komj. tiesa).

TAI TAVO, LIETUVA, VAIKAI IŠ SIBIRO PAREINA...

Džiuljeta Stankutė “Kauno tiesoje” aprašo tremtinių palaikų parvežimą iš Igarkos, iš lietuvių tremties žemės. Ji rašo, kad tūkstančiai žmonių iš Lietuvos liepos 28 dieną suvažiavo į Kėdainius sutikti ir pagerbti tremtinių palaikų, grįžtančių iš Igarkos, iš Amžinojo įšalo žemės. Skambant varpams, didžiulė procesija iš Šv. Jurgio bažnyčios patraukė į karinį aerodromą. Nešamos gedulo kaspinais perrištos trispalvės ir bažnytinės vėliavos, daugelio žmonių rankose — gėlių puokštės, žvakutės. Procesiją miesto gatvėmis lydi gedulinga muzika.

Aerodrome turbūt niekad nebuvo susirinkę tiek daug žmonių. Ir štai pasigirsta galingų motorų gausmas. Asfaltuotu taku atrieda didžiulis karinis transporto lėktuvas. Iš tolimojo Sibiro parvežti daugiau kaip šimto tremtinių palaikai. Vienas po kito iš lėktuvo išnešami cinkuotos skardos karstai. Jie uždengiami trispalvėmis vėliavomis, ant jų dedamos gėlių puokštės, ažuolo lapų vainikai, skamba maldos žodžiai, karstai pašventinami.

Gedulo mitingą pradeda Kėdainių rajono “Tremtinio” klubo atstovas Povilas Aksomaitis. Kalba respublikinio “Tremtinio” klubo koordinatorių Audrius Butkevičius, Lietuvos persitvarkymo sąjūdžio Seimo tarybos narys Mečys Laurinkus, Lietuvos Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo pirmininkas Vytautas Astrauskas, kunigas Sigitas Tamkevičius, ekspedicijos prie Laptevų jūros vadovas Albinas Jankus, Jonavos rajono “Tremtinio” klubo atstovas Edmundas Simonavičius, Kėdainių rajono vykdomojo komiteto pirmininkas Petras Baguška.

Respublikos vadovybės vardu Vytautas Astrauskas išreiškė gilią užuojautą tremtinių giminėms ir artimiesiems, kuriems šios valandos nenusakomai sunkios ir skausmingos, visiems, kurie neteko savo artimųjų, patyrė represijų pragarą, žmogaus, jo asmenybės ir dorovės paniekinimą.

— Lietuva, pergyvenusi stalinizmo smurtą, represijų siaubą, niekada neužmirš savo tėvynainių, prievartą atskirtų nuo Tėvynės ir gimtų namų, — pasakė V. Astrauskas.

Tūkstančiai mūsų tėvynainių, atskirti nuo savųjų ir giminės, buvo pasmerkti žūčiai toli-

moje taigoje, prie Lenos ir Jenisėjaus, Laptevų jūros salose, Karagandos ir Vorkutos šachtose. Lietuviškais kryžiais ir laiko suardytais kapais liko nusėtos bekraštės Sibiro platybės.

“Tremtinio” klubo choras gieda “Marija, Marija”, jam pritaria susirinkusieji. Karstai keliami į berželiais ir ažuolų vainikais papuoštus automobilius. Abiejose Birutės gatvės pusėse sustoję kėdainiečiai su degančiomis žvakutėmis rankose. Jie palydi tremtinių palaikus į paskutinę kelionę — į amžino poilsio vietas Lietuvos miestų ir kaimų kapinėse.

Į Kėdainiuose vykusį gedulingą mitingą niekas žmonių nekviatė, nes žodis “tremtinys” dar visai neseniai reiškė “nereikalingas”. O susirinko tūkstančiai. Susirinko, nes kiekvienas tautos vaikas reikalingas Lietuvai. Net žuvęs ar nukankintas svetur.

Procesija su tremtinių palaikais į Kauną vėlavo dvi valandas. Žmonės kantriai laukė. Laisvės paminklo papėdėje degė žvakės, skambėjo tremtinių poezija. Žmonės stovėjo išsirikiavę abiejose K. Donelaičio gatvės pusėse. Jie buvo lydimi į Katedrą. Pasitikti tremtinių palaikų išėjo kardinolas Vincentas Sladkevičius, kuris ir laikė už mirusiųjų šv. mišias. Sugrįžusieji į laisvę Lietuvoje atgulė amžino poilsio Romainių, Eigulių, Karmėlavos, Josvainių kapinėse.

“Tiesoje” Ramunė Lazauskaitė rašo, kad pagrindinei tremtinių palaikų pervežimo ekspedicijai vadovavo respublikinio “Tremtinio” klubo tarybos narys kaunietis inžinierius Antanas Petrokas. Šių metų pavasarį jis jau pasakojo “Tiesos” skaitytojams, kaip ekspedicija ruošiama. Sugrįžęs iš ekspedicijos, jis kalbėjosi su šio straipsnelio autore, kuri ir užrašė jo įspūdžius. Jis sako, kad labiausiai bijojo, kaip mūsų žmonės atlaikys susitikimą, su savo sunkia praeitimi. Grįžti į tremties vietą, prisiminti badą, šaltį, pažeminimus, artimųjų netektį — visa tai galėjo ištverti tik labai stipri širdis. Ekspedicijoje daugiausia buvo pagyvenę, jau nelabai sveiki žmonės. Gydytojams darbo per daug nedavė. Tik pirmąją dieną, kai pagyvenusi pora nerado dukters kapo, vyrą ištiko širdies priepuolis. Tačiau kokia paguodžianti valanda buvo šiai porai kitą dieną, kai buvo atrastas brangus kapas.

Kapų atpažinimas irgi buvo labai sunkus: suvartyti kryžiai, susipynę krūmai ir iškraipytos

tvorelės. Kad sujauktų tikrąjį vaizdą — nemažai pasidarbavo įšalas. Pastoviai judindamas žemę, jis pakeitė kapinių reljefą. Vienus karstus iškėlė į paviršių, kitus nuleido į dar gilesnę duobę.

Atpažinti artimųjų kapus labai padėjo kryžiai — jų stilius. Į Igarką daugiausia buvo tremti žmonės iš Jurbarko ir Raseinių. Vienas žmogus, ieškodamas savo artimųjų kapo, tvirtino, kad ant kapo stovi didžiulis kryžius, kurį pats nešęs. Vėliau paaiškėjo, kad kryželis smulkus ir nedidelis. Tačiau tuo laiku paliegiusiam, bado išsekintam tremtiniui, kuris tą kryžių nešė, statė, kryžius atrodė nepakeliamai sunkus.

GYVASIS BALTIJOS KELIAS

Tūkstančių žmonių rankos ir širdys sujungė Lietuvos, Latvijos ir Estijos sostines.

“Tiesos” korespondentas Feliksas Telksnys rašo, kad rugpjūčio 23 dieną visi keliai vedė į vieną kelią. Pasaulio žemėlapiuose jis vadinamas 12-ąja magistrale. Lietuvos, Latvijos ir Estijos žmonių atmintyje nuo šiandien šis kelias, jungiantis Vilnių, Rygą ir Taliną, tapo susitelkimo, vienybės ir ryžto keliu. Gyva siena į jį stoje šimtai tūkstančių Pabaltijos geros valios žmonių išreiškė savo protestą grobuoniškam Molotovo-Ribentropo paktui, kuriam sukako 50 metų, ir pareiškė visam pasauliui, jog pasiryžę kovoti už jo padarinių likvidavimą. Akcija, surengta Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdžio Seimo, Latvijos ir Estijos Liaudies frontų, buvo pavadinta “Baltijos keliu”.

16 valandą Gedimino bokšto laikrodžio dūžiais iš Katedros aikštės specialią laidą pradėjo Lietuvos radijas. Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdžio Seimo tarybos sekretorius V. Čepaitis papasakojo, jog nuo Vilniaus iki Talino “Baltijos kelio” ilgis apie 650 km. Jį užpildyti turėtų apie 600 tūkstančių žmonių. Lietuvai reikia 200 tūkstančių. Tačiau norinčių dalyvauti šioje akcijoje daug daugiau. Vien kauniečių ruošiasi atvažiuoti per 100 tūkstančių.

Valstybinės automobilių inspekcijos darbuotojas L. Suslavičius nuolat informavo apie padėtį keliuose, vedančiuose gyvos sienos link. Jo patarimai padėjo tūkstančiam vairuotojų greičiau atvykti į numatytą vietą. Vis dėlto be kamščių neapsieita. Štai apie 18 valandą ties Panevėžiu automobilių eilė nutįso apie 3 km, nelengva buvo pravžiuoti per Ukmergę, Pasvalį, Kuršėnus. Ir

nenuostabu. Štai atkarpoje nuo Panevėžio iki Pumpėnų, į kurią skubėjo šauliečiai, radijo korespondentė matė apie 150 autobusų, o lengvųjų automobilių ir nesuskaičiuosi. Iš Spaudos rūmų aštuntojo aukšto matosi nesibai-gianti mašinų virtinė Kosmonautų prospekte. Pamažu ji juda Ukmergės plento link. Priešinga puse eismas beveik nevyko. Retsykiais pravažiuoja troleibusas ar šiaip, atrodo, paklydęs automobilis, visi artėja į vieną tikslą.

Jau 18 valandą daugelis kelio ruožų buvo pilni žmonių. Laisvų tarpų dar buvo prie Širvintų. Čia skubėjo vilniečiai, kuriems išvažiuoti iš miesto buvo sunku.

Kai iki akimirkos, kai susikibs tūkstančiai rankų, liko 20 minučių, į visus esančius kelyje per radiją kreipėsi LPS Seimo tarybos pirmininkas V. Landsbergis. Jis pranešė, jog gyvybės žiedas jau pilnutėlis. Lietuva nuo savo širdies — Katedros aikštės ir Gedimino kalno — ištiesė ranką savo kaimynams. Tie, kurie nespėjo į pagrindinį kelią, vis dėlto nepavėlavo. Jie susikibo rankomis ten, kur sustojo, su tais žmonėmis, kurie buvo šalia. Visi buvo kartu. Lietuvos-Latvijos pasienyje įvyko didelis dviejų tautų mitingas.

“BALTIJOS KELIUI” PASIBAIGUS

Nušviesti įvykusios akcijos “Baltijos kelias” buvo atvykusi didelė grupė centrinės spaudos, užsienio šalių žurnalistų. Spaudos konferencijoje su jais susitiko Lietuvos persitvarkymo sąjūdžio, kuris kartu su Latvijos bei Estijos Liaudies frontais buvo akcijos iniciatorius ir rengėjas, Seimo tarybos nariai. Į žurnalistų klausimus atsakė Seimo tarybos pirmininkas, profesorius Vytautas Landsbergis, tarybos nariai Algimantas Čekuolis, Arvydas Juozaitis, Mečys Laurinkus ir Romualdas Ozolas.

Preliminariniais duomenimis, akcijoje dalyvavo apie milijonas žmonių. Beveik pusė jų sudarė gyvąją grandinę Lietuvos teritorijoje. Daugiatūkstantiniai mitingai įvyko Lietuvos ir Latvijos bei Latvijos ir Estijos pasieniuose. Gėlės nuklojo daugiau kaip 650 kilometrų kelią nuo Gedimino pilies Vilniuje iki Ilgojo Hermano bokšto Taline.

Atsakydami į žurnalistų klausimus, Seimo tarybos nariai pasakojo apie politinę padėtį Respublikoje. Jie pažymėjo, kad pagrindinis ir vie-

nintelis tikslas yra Lietuvos nepriklausomybė, o priemonė jai pasiekti — parlamentinis kelias. (Tiesa)

ŠVENTOJI VALANDA ARKIKATEDROJE

Vilniaus miesto Arkikatedroje kiekvieno mėnesio pirmojo penktadienio išvakarėse pusė septynių bus rengiama Ligonių Apaštalavimo dienos šventoji valanda. Tai religinės muzikos valandėlė invalidams, ligoniams, žemiškųjų negalių prislėgtiems, jauniems, seniems, tikintiems ir netikintiems — visiems. Arkikatedra — viena iš nedaugelio Lietuvos bažnyčių, į kurią nesunkiai galima įvažiuoti invalidams su vežimėliais. Lengvasis automobilis juos gali privežti prie pat šoninių bažnyčios durų (nuo etnografijos muziejaus pusės). Pagarbūs netikintieji stebėtojai taip pat bus visada laukiami. Tegu čia visus susirinkusius sujungia šventa muzikos, dailės, architektūros grožio galia. Pirmą kartą visi susibūrė rugpjūčio 31 dieną, tuo pradėdami naują tradiciją. (Tiesa)

PARKAS PILNAS SKULPTŪRŲ

Naujais originaliais meno kūriniiais papildė Klaipėdos skulptūrų parkas. Juos Smiltynėje, tradicinėje vasaros stovykloje, iškalė Lietuvos skulptoriai. Parodoje po vasaros dangumi atidengti vilniečio Sauliaus Šiukštos „Augalas“, klaipėdiečių Stasio Miseikio „Uostas“ ir Arūno Sakalausko „Sparnuotoji“. Dabar parke yra 117 skulptūrų. Nutarta daugiau jų čia nestatyti.

Kiti trylikos skulptorių stovyklos dalyvių darbai įsikūrė Smiltynėje. (Tiesa)

A. ŠAPOKOS „LIETUVOS ISTORIJA“

Respublikos knygynuose skaitytojai nuolat domisi, ar greit jie gaus užsiprenumeruotą A. Šapokos redaguotą „Lietuvos istoriją“, kurios tiražas tikrai nemažas — 325 tūkstančiai egzempliorių. Už šio skaičiaus slypi kiekvieno prenumeratoriaus lūkesčiai kuo greičiau įsigyti taip išsiilgtą knygą. Deja, dar nesame pajėgūs nudžiuginti visus savo prenumeratorių iš karto. Jau išspaudinta 50 tūkstančių egzempliorių. Ši tiražo dalis per du kartus buvo atiduota knygų prekybos gamybiniam susivienijimui „Knyga“. Iš gautos pirmosios tiražo dalies buvo aprūpinti mokytojai ir Respublikos bibliotekos, o taip pat

skirta Vilniaus ir Kauno prenumeratoriams bei užsienyje gyvenantiems lietuviams. Šių metų trečiame ketvirtyje „Mokslo“ leidykla numato išleisti dar 50 tūkstančių egzempliorių. Lietuvos kultūros fondo užsakymu, J. Janonio popieriaus fabrikas žada pagaminti ofsetinį popierių, iš kurio ketvirtame ketvirtyje numatoma išleisti dar 50 tūkstančių. „Mokslo“ leidykla su A. Šapokos redaguotos „Lietuvos istorijos“ prenumeratoriais ketina atsiskaityti iki 1991 metų. (Komj. tiesa)

KAS DIDINA BUTŲ KRIZĘ

„Tiesoje“ Ramutis Bubnys rašo, kad Kaune butų eilėse įrašyta daugiau kaip 21 tūkstantis šeimų, iš kurių nemaža daugiavaikių. Lietkoopsąjungos Kauno kilnojamosios mechanizuotos kolonos darbuotojai butų laukia daugiau kaip po dešimt metų, o per pastaruosius aštuonerius metus negavo nė vieno. Panaši padėtis ir kitose Kauno organizacijose.

Kai šitaip trūksta butų, sunku suprasti, kodėl Respublikai taip įsakmiai peršama lengvatinėmis sąlygomis apgyvendinti demobilizuotus kariškius ir buvusius Šiaurės gyventojus. Būtų didelė neteisybė didinti butų krizę ir emigrantų, neturinčių savo tautinių šaknų, skaičių. Demobilizuoti kariškai ir buvę Šiaurės gyventojai turėtų naudotis butų suteikimo lengvatomis tik savo gimtinėse. (Tiesa)

PAŽYMĖTOS 115-osios BUVUSIO LIETUVOS PREZIDENTO A. SMETONOS GIMIMO METINĖS

Rugpjūčio dešimtoji — pirmojo ir kol kas paskutiniojo Lietuvos prezidento Antano Smetonos gimimo diena. Šeštadienį A. Smetonos tėviškėje, Ukmergės rajone, Užulėnio kaime, iškilmingai buvo pažymėtos 115-osios buvusio prezidento gimimo metinės. Šventę organizavo Ukmergės rajono Sąjūdžio taryba ir Lietuvių tautininkų sąjunga. Šventėje kalbėjo šiuo metu besiburiančių Lietuvoje įvairiausių partijų ir organizacijų atstovai. Kalbėjusieji aptarė Antano Smetonos politinę veiklą, iškėlė jo asmenybę, jo darbus siejo su dabarties Lietuva. (Komj. tiesa)

■ Vilniuje Kalvarijų gatvę okupantai buvo pavadinę Deržinskio vardu. Dabar vėl grąžintas Kalvarijų vardas.

Skryrių tvarko JUOZAS VAIŠNYS, S.J.

Vietininko vartojimas (II)

Lietuvių kalboje neturėtų būti vartojami laiko vietininkai polinksniais ar prielinksniais. Tokia vartosena yra įprasta rusų kalboje. Tokie posakiai, be abejo, ir į mūsų kalbą pateko iš rusų kalbos, akiai juos verčiant. Mes juos galime pataisyti įvairiais būdais.

1. Laiko vietininką keičiame prielinksnio per konstrukcija, o kartais galime pavartoti ir laiko įnagininką. Pvz.: *Buvo įsakyta išmokyti eilėraščių savaitės bėgyje* (= *per savaitę*). *Kelių dienų eigoje* (= *Per kelias dienas*) jis labai pasikeitė. *Laikę praėjusių metų* (= *Per praėjusius metus*) vaikas labai subrendo. *Laikę pamokų* (= *Per pamokas*) negalima išdykauoti. *Laikę posėdžio* (= *Per posėdį, posėdžio metu, posėdžiaujant*) pirmininkas pateikė įdomių minčių.

Tokius posakius visuomet taisydavo ir Jablonskis, teigdamas, kad mes nesakome *Tris kartus dienos laikotarpyje valgau*, o tik *Tris kartus per dieną valgau*, lygiai kaip nesakome *Nakties bėgyje triukšmavo*, tik *Per naktį* (visą, kiekiaurą naktį) triukšmavo.

2. Vietininką keičiame laiko galininku. Pvz.: *Ligonis net du kartus neteko sąmonės tos pačios dienos bėgyje* (= *tą pačią dieną*). *Aš tau grąžinsiu skolą šios savaitės bėgyje* (= *šią savaitę*).

3. Vietininką keičiame pusdalyviu ar padalyviu. Pvz.: *Laikę žaidimo* (= *Žaisdamas*) vaikas susižeidė. *Pamokos aiškinimo eigoje* (= *Aiškinant pamoką*) mokiniai labai atidžiai klausėsi. *Šimtmečių bėgyje* (= *Slenkant šimtmečiams*) daug kas pasikeitė.

4. Kartais, taisydami šiuos nevertotinus vietininkus, perredaguojame visą sakinį. Pvz.: *Jis laike savo trumpo svečiavimosi pas mus daug ko pripasakojo* (= *Jis, trumpai svečiuodamasis pas mus, daug ko pripasakojo* arba: *Nors jis pas mus trumpai svečiavosi, bet daug ko pripasakojo* arba: *Jis, kad ir trumpai pas mus svečiavosi, bet daug ko pripasakojo*).

Dar galima pridėti, kad reikėtų vengti kai kurių daugelio vartojamų, bet mūsų kalbai nelaimei būdingų laiko vietininkų, kuriuos galima pakeisti daug paprastesniais ir vaizdingesniais pasakymais, pvz.: *pirmoje eilėje* (= *pirmiausia, visų pirma, iš pradžių*); *paskutinėje eilėje* (= *paskiausiai, vėliausiai, pačioje pabaigoje*); *laiko bėgyje* (= *kada nors, ilgainiui*); *eilėje atvejų* (= *dažniausiai, paprastai, daugeliu atvejų*).

Vartojant būdo vietininką, taip pat daroma nemažai klaidų. Pažiūrėkime, kaip juos galime pataisyti; yra įvairių būdų.

1. Būdo vietininką keičiame būdo įnagininku. Pvz.: *Savo jaunąją kartą turime ugdyti lietuviybės dvasioje* (= *lietuviybės dvasia*). *Krėvės veikalai parašyti labai gražiam stiliume* (= *gražiu stiliumi*). *Solistė pasirodė scenoje visoje savo didybėje* (= *visa savo didybe*). *Jam teko dirbti labai sunkiose sąlygose* (= *labai sunkiomis sąlygomis*). *Prašau šį straipsnį parašyti dviejuose egzemplioriuose* (= *dviem egzemplioriais*).

2. Nevartotiną būdo vietininką kartais keičiame ne tik būdo įnagininku, bet ir būdorieveikiu. Pvz.: *Šia liga jis persirgo lengvoje formoje* (= *lengva forma, lengvai*). *Paskaita buvo skaitoma lietuvių kalboje* (= *lietuvių kalba, lietuviškai*). *Tą knygą aš skaičiau anglų kalboje* (= *anglų kalba, angliškai*).

3. Netaisyklingas būdo vietininkas gali būti pakeistas dalyviu, padalyviu ar pusdalyviu. Pvz.: *Šiandien jis yra labai geroje nuotaikoje* (= *gerai nusiteikęs*). *Mano draugas buvo dideliame nustebime* (= *labai nustebęs*). *Šis metalas praranda savo spindėjimą sąlytyje* (= *susiliesdamas*) su kai kuriais cheminiais junginiais. *Sportininkas pasiekė labai gerų rezultatų bėgime ir plaukime* (= *bėgdamas ir plaukdamas* arba: *gerų bėgimo ir plaukimo rezultatų*). *Vos galėjau susikalbėti garsiam orkestro grojime* (= *garsiai grojant orkestrui*).

Mityba ir charakteris

Jeigu jūsų charakteris nepastovus ir bendraudamas su žmonėmis būnate irzlus, tai pirmiausia jums reikėtų keisti mitybą, pereiti prie vegetariško maisto. Tai rekomenduoja Indijos gydytojai, kurie ilgą laiką tyrė įvairaus maisto poveikį organizmui. Jie padarė išvadą, kad 80% visų tirtųjų žmonių, valgiusių mėsos produktus, yra impulsyvūs ir agresyvūs. Ir priešingai — 90% vegetarų yra ramūs, pastovaus charakterio. Be to, medikai nustatė, kad vegetarai labai retai serga vėžiu bei širdies — kraujagyslių ligomis. Gydytojai mano, kad vegetariška mityba didina fizinę ir dvasinę ištvermę.

4. Kartais, taisydami nevykusį būdo vietininką, turime pertvarkyti visą sakinį. Pvz.: *Originale tas veikalas jau pasirodė prieš trejus metus (= To veikalo originalas...).* Esu skaitęs tą veikalą dar rankraštyje (= to veikalo rankraštį). Už automobilio vairavimą neblaiviam stovyje jis buvo smarkiai nubaustas (= Už tai, kad automobilį vairavo, būdamas neblaivus...).

Kai kurie būdo vietininkais vartoja vertinius iš rusų kalbos: *esmėje, pagrinde, principe, daugumoje, pilnumoje, visumoje, tikrumoje*. Pvz.: *Esmėje (= Iš esmės) jis neblogas žmogus. Mūsų tautiečiai pagrinde (= daugiausia, daugumas mūsų tautiečių) buvo ūkininkai. Principe (= Iš principo) jis jau sutiko. Mūsų miestelio gyventojai daugumoje (= daugumas mūsų miestelio gyventojų) yra airiai. Mašina buvo pilnumoje (= visai, visiškai) sutaisyta. Manau, kad tą planą reikėtų priimti pilnumoje (= visą, pilną, ištisą, be pakeitimų). Tikrumoje (= Iš tikrųjų, iš tiesų) buvo visiškai kitaip. Visumoje (= Apskritai, iš viso) jo darbas buvo neblogas.*

Baseinuose nebus chloro!

Danų plaukikas Paulis Kasas siūlo naują baseinų vandens dezinfekavimo būdą. Pastatytas ir sėkmingai išbandytas bandomasis įrenginys. Vanduo nuosekliai pereina tris rezervuarus, jis veikiamas infraraudonaisiais bei ultravioletiniais spinduliais. Jie užmuša visas bakterijas. Įrenginys nesudėtingas, eksploatuojamas paprastai, o kapitališkai jį remontuoti tektų tik kartą per 20 metų. Taigi vandens švarinimui nereikės varioti chloro, kuris ne tik akis graužia...

Pavojinga degintis saule!

Žurnale "Science News" rašoma, kad pastaruoju metu pagausėjo susirgimų melanoma — pavojingiausia odos vėžio forma. Tai pasekmė saulės spindulių poveikio neapsaugotai odai.

Susirgimai piktybine melanoma paskutiniu metu labai pagausėjo ne tik JAV, bet ir šešiolikoje kitų šalių, kur yra atliktas patikrinimas. Gydytojai mano, kad melanoma susergama ne nuo ilgalaikio saulės poveikio, o nuo atskirų smarkių nudegimų. Tai patvirtina faktas, kad melanoma dabar suserga daug jaunimo.

Padėtis blogės, jeigu nyks apsauginis ozono sluoksnis stratosferoje. Jeigu melanoma paplinta į kitas kūno vietas, beveik visada yra mirtina liga, bet anksti diagnozuota gali būti visiškai išgydoma.

Ekologinės grėsmės

Daugelyje pasaulio vietų, ypač Himalajuose, Anduose, Alpėse, kyla potvynių pavojus dėl to, kad labai intensyviai kertami miškai. Potvyniai dabar laikomi viena grėsmingiausių katastrofų. Septintąjį dešimtmetį kasmet potvyniai sukelavo grėsmę apie 5, 2 milijonams žmonių, o aštuntąjį dešimtmetį — 15,4 mln. žmonių.

Didėja ir sausrų pavojus. Nuo jų labiausiai taip pat kenčia žmonės. Septintąjį dešimtmetį vidutiniškai nuo sausrų kasmet nukentėdavo 18, 5 mln. žmonių, o aštuntąjį — jau net po 24, 4 mln.

Dėl žemės drebėjimų aštuntąjį dešimtmetį žmonių aukų padidėjo 500%, palyginus su ankstesniu dešimtmėčiu, o uraganai pražudė 12% daugiau žmonių.

□ □ □ □ □ □ □ □

TRUMPAI IŠ VISUR

■ Popiežius Jonas Paulius II atostogų liepos mėnesį buvo išvykęs į Italijos Alpes. Sugrįžo į Vatikaną liepos 21 d.

■ Iš Vilniaus Katedros per televiziją kiekvieną sekmadienį nuo 9 val. 15 min. transliuojamos pamaldos. Pažadėta transliuoti ir didžiuosius atlaisius iš Žemaičių Kalvarijos bei Šiluvos.

■ Čikagoje Nekalto Prasidėjimo parapija Brighton Parke spalio 22 d. švenčia 75 m. sukaktį. Šv. Kryžiaus parapija Dayton, Ohio, birželio 11 d. atšventė savo deimantinį jubiliejų.

■ Lietuvoje liepos 9 d. pradėta religinė valandėlė televizijoje. Tuo reikalu Lietuvos vyskupų konferencija susitarė su Valstybiniu televizijos komitetu. Pirmoje tokioje vlandėlėje kalbėjo kard. Vincentas Sladkevičius, pasidžiaugdamas, kad komunikacijos priemonės daugiau tarnaus tiesai, nei melui; meilei, o ne neapykantai. Religinių valandelių vedėju paskirtas kun. Jonas Boruta.

■ Popiežius Jonas Paulius II gerai moka devynias kalbas ir yra sakęs pamokslus dar keturiasdešimčia kitų kalbų.

■ Brazilijoje yra 138 milijonai gyventojų. Veikia 8.964 parapijos, kuriose darbuojasi 13.220 kunigų, yra 2.278 broliai vienuoliai ir 38.789 seserys vienuolės.

■ Italijoje išleistoje Pasaulio literatūros enciklopedijoje yra aprašymai apie kūrybingus Lietuvos kunigus: Vaižgantą, Baranauską, Maironį, Mykolaitį-Putiną, Mažvydą ir kitus.

■ Nijolė Sadūnaitė rugpjūčio 1 d. atvyko į Prancūziją, sąjūdžio "Dievas su mumis" kviečiama. Dalyvavo Paray le Monial konferencijoje, kur buvo suvažiavę apie 4.000 maldininkų. Rugpjūčio 13-20 d. Sadūnaitė dalyvavo tikinčiųjų jaunimo konferencijoje Santiago mieste, Ispanijoje, kur buvo atvykusi ir ateitininkų ekskursija iš Lietuvos.

■ Iš Lenkijos atvykęs 21 kunigas Čikagoje, Spertus kolegijoje, 7 savaites studijavo judaizmą. Tai jiems padės seminaruose dėstant Senąjį

Testamentą. Be to, tai pasitarnaus geresniems santykiams tarp lenkų ir žydų.

■ Šv. Tėvas, atostogaudamas liepos mėnesį Italijoje, nuvyko pašventinti karmeličių vienuolyne pastatytą naują Gailestingumo Motinos statulą. Po pašventinimo trumpame pamoksle kvietė vienuoles karmelites ir visus tos vietos — Aostos slėnio — gyventojus melstis už Lietuvą, kuri taip pat labai garbina Dievo Motiną. Lietuvos sostinėje Vilniuje yra garsi Gailestingosios Dievo Motinos šventovė. Šv. Tėvas net patarė, kad "kada nors seselės karmelites ir kiti tos srities gyventojai turėtų kaip maldininkai aplankyti Lietuvą; reikalingas mūsų bendradarbiavimas maldoje su šia drąsia ir giliai katalikiška tauta".

■ Meksikos vyskupai paskelbė, kad ateinančių metų gegužės mėnesį atvyks į jų kraštą popiežius Jonas Paulius II ir aplankys 17 miestų. Paskutinį kartą Meksikoje popiežius lankėsi 1979 m.

■ Popiežiui lankantis Ispanijos mieste Santiago de Compostela, jį sveikino daugiau kaip 400.000 ispanų. Kalbėdamasis su žurnalistais, popiežius pareiškė, kad jis norėtų keliauti į Libaną su taikos misija, tačiau dar nėra Libano vyriausybės atsakymo.

■ Lietuvoje įkurtas Artimo meilės ir krikščioniškos pasaulėjautos fondas. Numatyta, kad jo pagrindinė būstinė bus Šiauliuose.

■ Moletuose įkurta katalikiško jaunimo — Pavasario koupa. Spauloje paskelbtas kvietimas į pavasarininkų gretas jungtis visiems, kurie pasiryžę būti ištikimi tėvynei Lietuvai. Kviečiami vaikinai ir merginos.

■ Kardinolas Vincentas Sladkevičius raštu pasiūlė Sveikatos apsaugos ministerijai įrengti koplyčias ligoninėse. Paklausus apie tai Sveikatos apsaugos ministrą Antaną Vinkų, gautas iš jo atsakymas, kad į tai žiūrima teigiamai — humaniškas aktas; dauguma vyresnio amžiaus žmonių — tikintys, todėl manoma, kad malda ir susikaupimas palengvins jų dalį ligoninėse. Visų Lietuvos ligoninių vyriausiems gydytojams, kalbėjo ministras Vinkus, rekomenduota parūpinti patalpas koplyčioms. Jomis rūpinsis "Caritas" sambūrio narės.

Juoz. Pr.

TĖVO BOREVIČIAUS JAU NEBĖRA

Kai kurie nustebę pasako: "Aš negaliu įsivaizduoti, kad T. Borevičiaus jau nebėra". Taip, jo jau nebėra. Jis atsiskyrė su šiuo pasauliu š.m. rugpjūčio 23 d., trumpai pasirgęs. Jau daug metų jis gydėsi savo širdį, bet mirė nuo kraujo vėžio. T. Borevičiaus pažįstamiems tikrai sunku suprasti, kad jo jau nebėra. Juk, rodos, dar taip neseniai jo buvo pilna visur.

Visi į jį kreipdavosi įvairiais reikalais, ir visiems jis rasdavo tinkamą žodį, visiems stengdavosi pagelbėti. Mūsų visuomeninėje veikloje jis paliko aiškiai įmintus pėdsakus.

Gimęs, augęs ir gimnaziją baigęs Alytuje, jis įstojo į jėzuitų ordiną. Ruoštis jėzuitiskam gyvenimui siunčiamas į Olandiją. Ten baigia ir filosofijos bei teologijos mokslus. Po filosofijos studijų buvo nusiųstas į katalikų misiją Estijoje. Ten darbavosi nuo 1932 iki 1934 metų. Baigęs teologijos studijas, 1937 m. buvo išventintas kunigu. Grįžęs į Lietuvą, nuo 1941 iki 1944 m. buvo Šiaulių prekybos instituto kapelionas ir Šv. Ignaco bažnyčios rektorius. 1945 m. pasitraukęs į Vakarus, buvo lietuvių tremtinių kapelionas Šveicarijoje. Iš tų laikų daug kas jį prisimena ir yra dėkingi už jo rūpestį ir globą bei gerus patarimus.

1946 m. atvyksta į JAV ir drauge su T.J. Kidyku įsteigia Čikagoje lietuvių jėzuitų namus. 1948-1959 m. buvo šių namų išdininkas. 1950 m. įsteigia katalikų radijo valandėlę ir ilgus metus jai vadovauja. 1957-1962 m. klebonauja Aušros Vartų parapijoje Montrealyje. Grįžęs į Čikagą, perima Jaunimo centro direktoriaus

pareigas. Paskui skiriamas Čikagos jėzuitų namų vyresnioju, reikalų vedėju bei kitokioms pareigoms. Tiek JAV, tiek Kanadoje gyven-

damas, visą laiką dirba jaunimo ir kitose lietuvių organizacijose. Jis buvo ateitininkų, skautų ir šaulių dvasios vadas. Aktyviai dirbo Lietuvių Bendruomenėje, eidamas įvairias pareigas. Dažnai jis būdavo renkamas į LB tarybą ar valdybą. Jį rinkdavo ypač dėl to, kad jis buvo laikomas visų tautkintoju ir įvairių nuomonių derintoju. Kilus kokiai nors problemai, daugelis į jį kreipdavosi ir gaudavo protingų patarimų.

Jeigu jam būdavo pavesta ką nors suorganizuoti, tai gerai

apmąstydavo visas smulkmenas ir stengdavosi suorganizuoti kaip galima tobuliau. Žmonės gėrėdavosi jo patriotiškais pamokslais ir giliu baritono balsu. Kalbėdavo autoritetingai. Kai kartą vienas studentas po jo paskaitos, nenorėdamas sutikti su kai kuriomis mintimis, bandė paskutinuoti, jis buvo labai greitai "nusodintas" vienu sakiniu: "Aš tai pasakiau ne diskusijoms, bet jūsų informacijai!" Savo pamoksluose, paskaitose ir radijo kalbėse stengdavosi vartoti "sparnuotus" žodžius bei posakius.

Kiekvienas žmogus turi daugiau ar mažiau kitiems patinkančių būdo savybių, bet, netekę T. Borevičiaus, dažnai pasigesime gero, protingo patarėjo. Bus nelengva savo aplinkoje surasti žmogų, su kuriuo būtų galima protingai pasikalbėti bet koku iškilusiu klausimu.

“Laiškų lietuviams” sukaktis ir konkursas

Ateinančių metų vasario mėnesį sueina lygiai 40 metų nuo “Laiškų lietuviams” pasirodymo. Ši sukaktis bus paminėta metinėje šventėje balandžio 22 d., per Atvelykį. Skelbiame ir ateinančių metų konkursą. Tai bus jau 31-asis konkursas. Tiek suaugusieji, tiek jaunimas galės rinktis kurią nors iš šių temų:

1. Tikėjimo ir lietuviybės įtaka mano gyvenimui.
2. Mūsų šeimų pagrindinės problemos.
3. Ko aš pasigendu lietuvių spaudoje.
4. Moters vieta Bažnyčioje ir visuomenėje.
5. Kokią įtaką padarė mūsų lietuviškai veiklai glaudesni ryšiai su Lietuva.

Konkursas baigiasi kovo mėn 1 d. Tiek suaugusiems, tiek jaunimui skiriamos 5 premijos: I — 200 dol., II — 150 dol., III — 100 dol., IV — 75 dol., V — 50 dol.

Straipsniai turi būti tokie, kad tiktų spausdinti “Laiškuose lietuviams”. Jaunimo rašiniai turi būti bent 2-3 mašinėlė rašytų puslapių. Prie straipsnio turi būti pažymėta, kad jis skiriamas jaunimo konkursui. Suaugusiųjų rašiniai turėtų būti bent 4-6 mašinėlė rašytų puslapių.

Autoriai pasirašo salpyvardžiu, o į atskirą vokelį įdeda savo tikrąją pavardę, adresą ir telefoną.

Nelaukite paskutinių dienų, jau dabar pradėkite galvoti ir rašyti.

Statement of ownership, management and circulation

„Laiškai Lietuviams” (publication number: USPS 301-540) is published monthly, except July and August. Its publisher and owner is Jesuit Fathers of Della Strata, Inc. 2345 W. 56 St., Chicago, IL 60636. The purpose, function, and non-profit Status of this organization and the exempt status for Federal income tax purpose have not changed during the preceding 12 months. The editor is Rev. Joseph Vaišnys 2345 W. 56 St., Chicago, IL 60636. The managing editor is Mrs. Al. Likander, 2345 West 56 St., Chicago IL 60636. In the preceding 12 months „Laiškai Lietuviams” averaged a press run of 2350 each issue (single issue nearest to filing date, 2350) of which 2238 (2238) were distributed to paid individual subscribers by mail and none (0) sold through dealers, carriers, street vendors or counter sales; total paid circulation being 2238 (2238), free distribution by mail, carriers or other means 62 (62). Copies not distributed—left over 50 (50).

Pakeliama nuo ateinančių metų pradžios “Laiškų lietuviams” prenumerata.

Metinė prenumerata į visus kraštus (įskaitant Lietuvą) bus 15 amerikietišκών dol. Oro paštu į Lietuvą — 40 dol.

LAIŠKAI LIETUVIAMS — Tėvų Jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros žurnalas. Redaktorius — Juozas Vaišnys, S. J. Redaktoriaus pavaduotojas — Antanas Saulaitis, S.J. Redakcijos nariai: Danutė Bindokienė, Vytautas Kasniūnas, Jonas Kuprys, Nijolė Užubalienė, Gediminas Vakarlis. Techn. redaktorė — Teresė Pautieniūtė-Bogutienė. Administratorė — Aleksandra Likanderienė. Adresas: 2345 W. 56th Street, Chicago, IL 60636. Tel. (312) 737-8400. “Draugo” spaustuvė. Metinė prenumerata — 10 dol., atskiras numeris — 1 dol.